

Simon van Roij (ca. 1627-1714)

Leven en nalatenschap van
een Nederweeter boer en
bestuurder

Alfons Bruekers

Stichting Geschiedschrijving Nederweert

Nederweerts Verleden

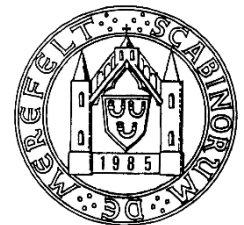
Colofon

Deze publicatie is een uitgave van de Stichting Geschiedschrijving Nederweert. Deze stelt zich ten doel om de rijke cultuurhistorie van Nederweert toegankelijk te maken voor een breed publiek door middel van archiefonderzoek, boeken, artikelen, excursies, lezingen en collectievorming.

Overname uit deze publicatie, gedeeltelijk of geheel, via welk medium dan ook, is zonder voorafgaande toestemming niet toegestaan.

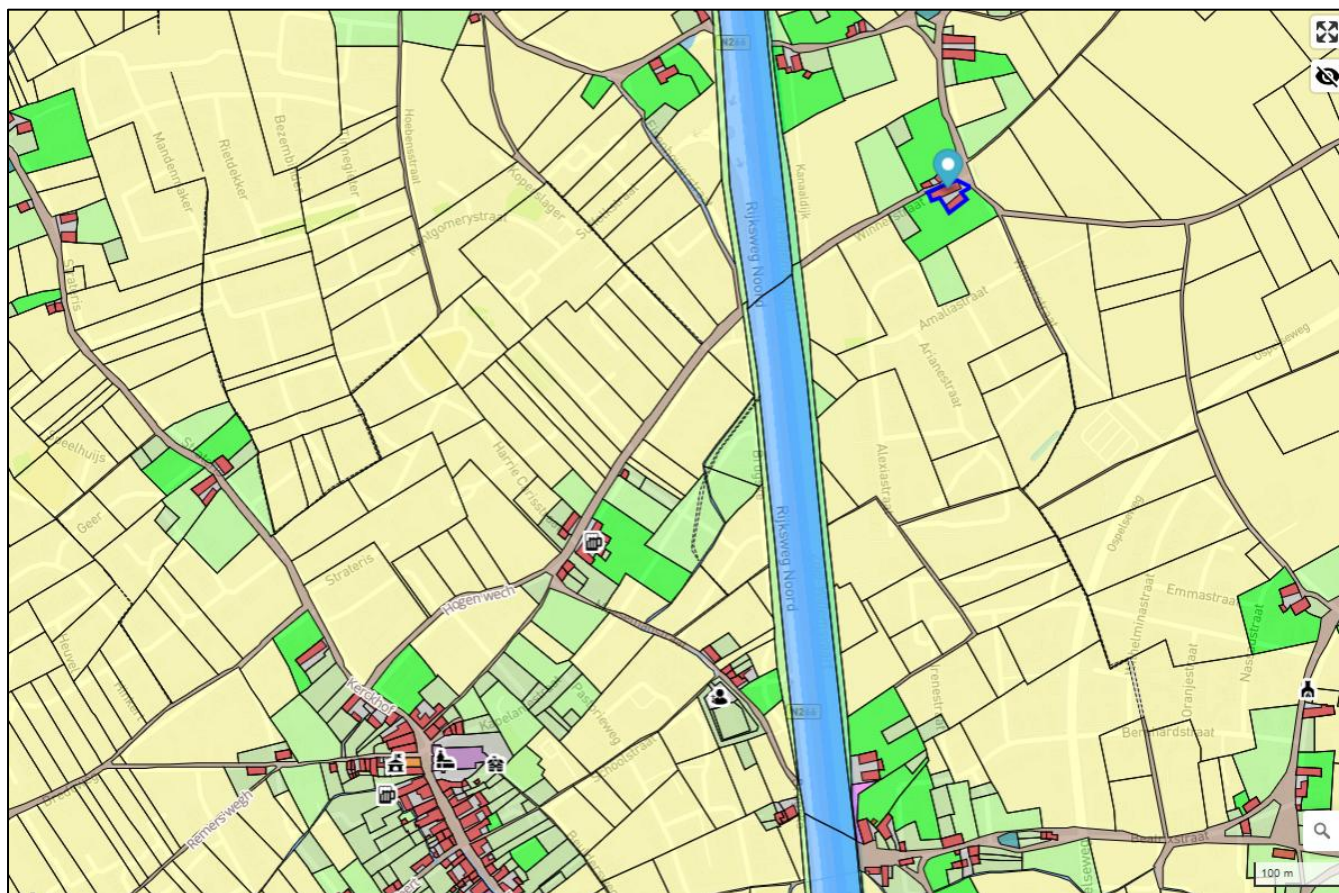
Alfons Bruekers, Ospel 2025

SGN | Stichting Geschiedschrijving Nederweert
Kreijel 4
6035 SG OSPEL
contact@nederweertsverleden.nl

Voorwoord

In 2003 publiceerde ik de geschiedenis van de Nederweeter familie Van Roij (ook: Van Roeij), een geslacht van boeren en dorpsbestuurders uit de zeventiende en achttiende eeuw. Het artikel verscheen onder de titel *'Kicken. Clodt en boelentorf'. De kroniek van het geslacht Van Roy uit Nederweert (1697-1831)* in *De Maasgouw*.¹

Ligging van de boerderij van de familie Van Roij aan de Winnerstraat in Nederweert (blauwe punaise rechtsboven). Ondergrond: kadastrale minuutplan Nederweert 1844, versie Aezel.eu.

¹ Alfons Bruekers, *'Kicken. Clodt en boelentorf'. De kroniek van het geslacht Van Roy uit Nederweert (1697-1831)*, in: *De Maasgouw. tijdschrift voor Limburgse geschiedenis en oudheidkunde* (jaargang 122, 2003, p. 39-62).

De familiekroniek van het geslacht Van Roij, die bewaard wordt in het gemeente-archief van Nederweert, vormde de basis voor het artikel over de familiegeschiedenis. Het boek waarvan de familiekroniek een onderdeel vormt, dateert uit het laatste decennium van de 17e eeuw en werd tot in de negentiende eeuw aangevuld met aantekeningen. Om reden van beperkte ruimte kon in het Maasgouwartikel slechts in globale gezin worden ingegaan op de kroniek zélf.

In deze publicatie wordt daarin nu voorzien. Hand in hand met een uitgebreide biografie van de eerste kronikeur, Simon van Roij (ca. 1627-1714), boer en dorpsbestuurder, wordt de kroniek uitgebreid bezorgd. Er vindt een uitgebreide analyse van de kroniek plaats, waarbij het accent ligt op de aantekeningen die betrekking hebben op de genealogie van het geslacht Van Roij. Leven en nalatenschap van een Nederweeter boer en bestuurder.

Restant van de westelijke kopgevel van de woning van Simon van Roij. Situatie in 2002, nadien is het gebouw afgebroken en vervangen door nieuwbouw. Foto Alfons Bruekers.

Afkortingen:

APN: Archief St. Lambertusparochie Nederweert, in: GAW

GAN Gemeente-archief Nederweert

GAW Gemeente-archief Weert

RHCL Regionaal Historisch Centrum Limburg

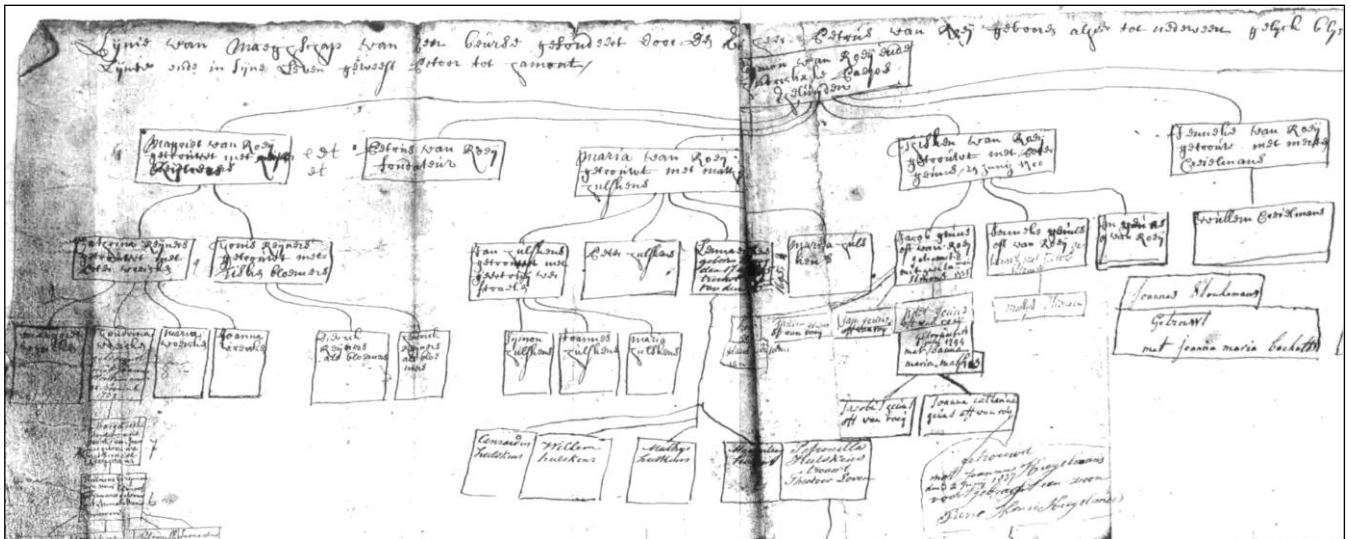
ASN Archief Schepenbank Nederweert, in: RHCL

1. Inhoudsopgave

Colofon.....	1
Voorwoord	3
1. Inhoudsopgave	5
2. Auteurs van de kroniek	6
3. Genealogisch overzicht	8
4. Levensschets van Simon van Roij	9
5. Het boek	24
6. Verdere lotgevallen	29
7. Betrouwbaarheid.....	32
8. Structuur.....	33
9. Belang.....	34
10. Familie-aantekeningen.....	36

2. Auteurs van de kroniek

We onderscheiden een vijftal verschillende auteurs, uit maar liefst zeven opeenvolgende generaties, die hebben bijgedragen aan de familiekroniek. Het onderscheid tussen alle vijf valt op de eerste plaats te maken door vergelijking van de handschriftkarakteristieken. Verder hebben sommige auteurs sterk de gewoonte om in de ik-vorm te schrijven en daarbij het gebruik van hun eigen naam niet te ontzien, hetgeen de identificatie natuurlijk eenvoudig maakt. Zoals *Ich Sijmon van Roije*.

Lijnie van maegschap of verwantschapstabel van Simon van Roij en Henrica Paeps. Fragment van een genealogische tabel uit de vroege achttiende eeuw, door een latere hand aangevuld met jongere gegevens. Particuliere collectie, Nederweert.

De eerste (en voornaamste) auteur is Simon van Roij (ca.1627-1714). Hij is pas op zeventigjarige leeftijd begonnen met de samenstelling van de kroniek in september 1697, en heeft daarbij uit oudere bronnen of uit zijn geheugen wetenswaardigheden omtrent familie en financiële aangelegenheden genoteerd die - wat de eerste categorie betreft - teruggaan tot 1640. Dat Simon zich ook op oudere papieren bronnen uit zijn familie heeft gebaseerd, bewijst de referentie die hij hier en daar maakt naar een ander boek of register: *siet het lanck boeck* of ook: *het boeck metten crampken*. We mogen aannemen dat deze boeken niet meer traceerbaar zijn.

3. Genealogisch overzicht

Gerit van Roij ca. 1530 - ? x 1564 Sijnken Denckens	
Tisken van Roij ca. 1565 – 1640 x 1582 Grieten Sniders ca. 1565 - 1621	
Jan van Roij ca. 1590 – 1658 x ca. 1620 Merriken NN	Gherart van Roij 1583 – 1673 x ca. 1630 Maria Trouwen x Catharina Fijen
Simon van Roij ca. 1627 – 1714 x 1654 Hendrica Paps ca. 1627 – 1709	
Thisken van Roij 1669 – 1746 x 1700 Peter Guens 1677 – 1756	Peter van Roij 1657 – 1724 priester
Jacob van Roij alias Guens 1701 – 1768 x 1735 Gudula Simons 1716 – 1791	
Peter van Roij 1751 – 1821 X 1784 Joanna Creijelmans 1746 – 1791 X 1794 Joanna Maria Mackes 1770 – 1847	
Joanna Catrina van Roij 1796 – 1856 x 1837 Johan Kreijelmans 1783 – 1859	Jacobus van Roij 1798-1931 priester
Peter HH Kreijelmans 1839 – 1895 x 1862 Antoinetta JH Beelen 1836 – 1905	
Catharina EH (Cato) Kreijelmans 1865 - 1945 x 1882 Jan Frans van Asten 1859 – 1929	

Afstammingsreeks in rechte lijn van de familie Van Roij e.a. Roodgedrukte namen waren de personen die schrijver en/of eigenaar van de kroniek waren.

4. Levensschets van Simon van Roij

Zijn eerste levensjaren en gezin

Simon van Roij zag omstreeks het jaar 1627 het levenslicht in Nederweert. Zijn precieze doopdatum staat niet vast vanwege een hiaat in de doopregisters. Hij was het enige kind van Jan van Roij en van Meriken (Coumans?). Vader was een kapitaalkrachtige boer uit een familie die enkele burgemeesters had geleverd. Over zijn jeugd is niets bekend. Het staat vast dat hij onderwijs genoten heeft aangezien Simon diverse zelfgeschreven documenten heeft nagelaten. We mogen aannemen dat Simon de schrijfkunst heeft geleerd in de dorpschool van Nederweert, waar in zijn jeugd jaren les werd gegeven door Mr. Wilhelmus van Heuchten, die tevens loco-secretaris van het gemeentebestuur was.²

Het jaar 1654 was voor Simon een belangrijk jaar: in januari trouwde hij met de ongeveer even oude Hendrica Paps, een telg uit een gegoede Nederweerder herbergiersfamilie. Hendrica stamde uit een gezin van drie dochters en één zoon. Haar vader Peter Paps (of Paeps) woonde in de Nederweerder buurtschap Staat alwaar hij een aanmerkelijk groot grondbezit van ruim 10 bunder had.³ Hendrica was nog maar een kind van acht jaar toen haar oom en burgemeester Tijs Teuwen, van de Waatskamp, in 1635 door Croatische legertroepen vermoord werd.⁴

² De vermeldingen van Wilhelmus van Heuchten als schoolmeester omspannen de periode 1631-1642, waarin dus de jeugd van Simon van Roij zich afspeelde.

³ Kroniek van Roij, passim. RHCL 01.008 ASN 52 Boenderboek 1629: *Wilm Paeps modo Peter Paeps 10 b 29 1/2 r.*

⁴ Over de moord op de burgemeester zie: Alfons Bruekers, *De broederschap van Onze Lieve Vrouw*, in: (A. Bruekers, red.) *Nederweerts Verleden, Mensen macht en middelen* (Nederweert 1995) p.136. De familierelatie tussen Hendrica en Wilhelmina blijkt uit RHCL 01.008 ASN 28 fol 316r 1624 dec 18. De burgemeester was getrouwd met Wilhelmina Paps, een tante van Hendrica.

Reeds in juli van het jaar 1656 overleed zijn schoonvader Peter Paps.⁵ De nalatenschap werd in de loop van datzelfde jaar verdeeld; ook Simon liet hierop zijn wettelijke aanspraken gelden.⁶ Dat dit hem geen windeieren legde, wordt duidelijk als we zijn kroniek er op na slaan waarin hij een en ander uitvoerig beschrijft. Uit de bezittingen van zijn schatrijke schoonvader verwierf hij maar liefst 6 bunder (circa 5 ha) grond, voor een deel aaneengesloten en ook een dertiental kleinere percelen van elk ongeveer een vierdel (kwart bunder) groot. Al deze kleinere percelen lagen in de buurtschappen Staat en Budschop.⁷ Zijn zwager Peter Paps (die dus dezelfde naam droeg als zijn schoonvader) overleed volgens een aantekening in de kroniek in juni 1673.⁸

Het echtpaar Van Roy-Paps liet in het tijdvak 1654-1672 zeven kinderen dopen, waarvan twee jongens. Gezien de zeer grote regelmatigheid van de intervallen van drie jaar tussen de geboortes valt het extra op dat er tussen het tweede en derde kind een tijdvak van zes jaar verstreek. We kunnen daarom veronderstellen dat in of omstreeks het jaar 1660 een miskraam heeft plaatsgevonden.⁹

Simon's oudste zoon, Peter genaamd, studeerde achtereenvolgens in Weert en Leuven, werd priester en stierf als pastoor van Hamont. Zijn enige broer, Jan, overleed reeds op driejarige leeftijd, zodat de afstamming van Simon van Roij alleen via de vrouwelijke lijn werd voortgezet. Dochter Thijsken van Roij huwde een zekere Peter Guens maar de kinderen uit dit huwelijk werden desalniettemin met de naam van Roij gedoopt, zodat de familienaam via de vrouwelijke lijn overerfde.

Zijn rol in het openbare leven

In 1663 trad Simon voor een jaar in de voetsporen van zijn vader als burgemeester, een ambt dat in die tijd voornamelijk het beheer van de

⁵ Kroniek van Roij, fol 67.

⁶ RHCL 01.008 ASN 28 fol 318r 1656 okt 26.

⁷ Kroniek van Roij, fol 21-32. De percelen worden hier gedetailleerd beschreven met grootte, toponiem en ligging.

⁸ Kroniek van Roij, fol 67. Er is een discrepantie van twee dagen tussen kroniek en DTB.

⁹ Iets waar de kroniek overigens geen nadere informatie over geeft, en wellicht is dat ook niet vreemd.

gemeentelijke financiële middelen behelsde.¹⁰ Hij sloot zijn jaar af met een batig saldo van 648 gulden, op een uitgaventotaal van 1624 gulden. In 1671 wordt hij voor het eerst vermeld als een van de kerkmeesters van de St. Lambertuskerk, een ambt dat hij aantoonbaar tot 1691 bleef vervullen. In zijn rol als kerkmeester was hij tevens boekhouder van de kerk.¹¹ Simon noteerde in zijn kroniek dat hij in februari 1676 samen met collega-kerkmeester Reijnder Tijssen ervoor zorgde dat in de kerk een zolder werd gebouwd *onder den afhanck boven Sint Antonis altaar*, met als doel *om die vruchten daer op te gieten* (dus om rogge en andere opbrengsten in natura op te slaan). Uit andere bronnen weten we dat de familie van Roij deze zolder gepacht had van de kerk, vermoedelijk namens het gemeentelijke armenbestuur.¹²

Het moet Simon's ego gestreeld hebben dat hem in mei van het jaar 1680 de eer te beurt viel om huwelijksgetuige te zijn van Cornelius de Haes, de nieuwbenoemde schout van Nederweert, die in het huwelijk trad met de schoutsochter Margareta Beijs. De families Beijs en de Haes behoorden tot de invloedrijkste families in Nederweert. Zowel de vader als grootvader van Margareta hadden in Nederweert het ambt van schout vervuld, en ook zij trouwde nu dus met een schout. Ook twee van hun kinderen zouden later een belangrijk stempel drukken op het leven in Nederweert: zoon Henricus Bernardus de Haes (1688-1746) werd pastoor en een andere zoon, Joannes Michael Carolus de Haes (1684-1715), was de vrij jeugdige gemeentesecretaris van Nederweert. De ambten van zowel schout, secretaris als pastoor waren dus in handen van eerstegraads familieleden.¹³

¹⁰ Kroniek van Roij, fol 97v. Zijn gemeentelijke financiële verantwoording is bewaard gebleven in; RHCL 01.008 ASN 29 doos 8, gemeenterekening 1663/1664.

¹¹ GAW APN niet geinv. kerkmeestersrekening 1691-1742, p.1, 140, passim.

¹² Kroniek van Roij, fol 91, 92. Over het gebruiksrecht zie ook RHCL 01.008 ASN 81 fol 88v 25 aug 1714. Dat van Roij en Tijssen beide kerkmeester waren, volgt uit GAW OAW 3181, 1675 okt. De traditie van het pachten van kerkzolders door het armenbestuur om vruchten op te slaan bestond nog tot in de twintigste eeuw.

¹³ Het huwelijk van Cornelius de Haes werd voltrokken op 19 mei 1680 (DHO). Naast Simon van Roij trad als getuige op zekere eerwaarde pater Paulus van Tijlingen, die we niet verder thuis konden brengen.

In 1685 wordt Simon vermeld als deken van de Jonge Schutterij (een erefunctie)¹⁴ en in 1689 volgde zijn benoeming tot lid van het schepencollege, een ambt dat hij tot aan zijn dood zou blijven bekleden.¹⁵ In 1695 trouwde zijn dochter Jenneken met de zoon van mede-schepen Houb Creijelmans, waardoor ook in het schepencollege de familiebanden versterkt werden.¹⁶ In 1696 wordt hij genoemd als armenmeester der heerlijkheid Nederweert.¹⁷ In april 1707 schreef hij in zijn kroniek dat hij, tezamen met de schout en de beide schutterijen van Nederweert, ambtshalve aanwezig was bij het vernieuwen van de galg aan de Schoordijk, de plaats waar de door het gerecht ter dood veroordeelden werden opgehangen.

Minder luguber is zijn aantekening uit september 1708, waarin hij vertelt dat de huzaren uit Weert hem en de scholtis zijn komen halen (de reden blijft onvermeld; waarschijnlijk was dat voor een bespreking over militaire leveranties) om hen over te brengen naar de herberg van zekere Cornelis op de Biest. Het verblijf aldaar moet niet bijzonder onaangenaam zijn geweest, want de dan reeds 81-jarige Simon noteert achteraf dat zij daar gezeten hebben tot half elf 's avonds en dat zij daarbij enkele *potten biers en romerkens* (roemers, glazen wijn) genuttigd hebben.¹⁸

Een jaar later, dus in september 1709, nam Simon als lid van een uitgebreide delegatie deel aan de officiële plaatsing van een grenspaal tussen de gemeenten Nederweert en Someren. Deze grenspaal, in het zogenaamde Platvelt, werd geplaatst onder het toezien van schout, schepenen, gekorenen, armenmeesters, kerkmeesters en geërfden van Nederweert, vergezeld door een iets kleinere maar niet minder gewichtige vertegenwoordiging uit de nabuurgemeente Someren. Simon noteert in

¹⁴ GAN, Kroniek van Roij, losse bijlage d.d. 1685 dec 14.

¹⁵ RHCL 01.008 ASN 80 passim, als eerste fol 56v 1689 dec 12. Overigens is wel opmerkelijk dat bij de doop van een zoon van onderwijzer Meester Lambertus Vullers op 21 april 1681 als peter optrad *Simon van Roij, praeses*. Blijkbaar was hij al eerder dus eerste schepen.

¹⁶ In RHCL 01.008 ASN 80 fol 146r (1699) en passim treden Simon van Roij en Hueb (Houb) Kreijlmans samen op als schepen. Idem in 1702.

¹⁷ RHCL 01.008 ASN 80 fol 123v 1696 okt 6.

¹⁸ Kroniek van Roij, fol 109r.

zijn kroniek dat deze gebeurtenis hem twee dagen werk had gekost, en zijn onkostenbeschrijving verraadt tevens dat daarbij de nodige hoeveelheid bier werd geconsumeerd.¹⁹ De plaatsing van de grenspaal was het gevolg geweest van een hoog opgelopen grensconflict tussen Someren en Nederweert in oktober 1708, waarbij het tot een gewelddadig treffen tussen schaapherders uit beide dorpen was gekomen, en waarbij herder Hendrick Werckmans uit Nederweert-Boeket in koelen bloede werd vermoord.²⁰

In de laatste tien jaren van zijn leven maakte Simon veelvuldig reizen voor en namens de gemeente Nederweert. Vaak waren dat reizen van twee of zelfs drie dagen. Meest frequente bestemmingen waren de nabije steden Venlo, Roermond, Weert, maar ook dorpen als Helden, Meijel, Peer, Heijthuisen en Liessel werden door hem bereisd. Het aantal malen dat hij die plaatsen als schepen bezocht, meestal in het gezelschap van zijn mede-schepen Nijs Fijen, loopt in de vele tientallen. Gedetailleerd hield Simon boekhouding van de reisdata, reisdoelen en uitgaven aan vervoer, tol- en veergeld en consumpties. Daaruit kunnen we zijn reispatroon vrij nauwkeurig reconstrueren. In het tijdvak 1702-1713 (de jaren waarin Simon aantekeningen maakte correleren precies met de periode van de Spaanse Successie-oorlog) verbleef hij ambtshalve 96 dagen buiten de gemeente, waarbij vele overnachtingen noodzakelijk waren.²¹ Daarbij mogen we niet uit het oog verliezen dat Simon deze reizen maakt op de - zeker voor die tijd - uitzonderlijk hoge leeftijd van 85 jaar en ouder. Het aardige is, dat de summiere reisaantekeningen van Simon van Roij prachtig zijn te koppelen aan politieke en militaire gebeurtenissen die uit andere archiefbronnen bekend zijn. Een voorbeeld:

¹⁹ Kroniek van Roij, fol 111v.

²⁰ J. Coenen, *Hertog Jan en de Zummerse mens. Een overzicht van de geschiedenis van Someren en Lierop, Someren* 2001, p.233. De moord op Werckmans vinden we ook genoemd in het begraafboek van Nederweert op 11 okt 1708: *Henricus Werckmans in pallude occisus*.

²¹ Kroniek van Roij, passim. Opvallend is dat van Roij geen reizen maakte in de jaren 1703-1706, althans dat suggereert zijn boekhouding.

In 1700 overleed de Spaanse koning Karel II, de soeverein van de Zuidelijke Nederlanden waartoe Weert en Nederweert toendertijd behoorden. Na de dood van de koning brak een felle strijd om de opvolging uit, die tot gevolg had dat Franse troepen van Philips van Anjou, de erfgenaam van de Spaanse koning, in de loop van 1701 deze plaatsen bezetten en een Frans garnizoen in Weert legerden. De acties van de Fransen en hun houding in de internationale politiek leidden ertoe dat Oostenrijk, Engeland en de Hollandse Republiek een verbond sloten en een leger op de been brachten om de Fransen terug te slaan. Dit geallieerde leger stond onder het opperbevel van zekere John Churchill, hertog van Marlborough.²² In de maand juli 1702 begon de oorlogsdreiging in de omgeving van Nederweert sterk toe te nemen.

Vijfmaal die maand ging Simon van Roij op reis voor gemeentezaken, totdat de dreiging zo groot werd dat ze hem daarvan weerhield. Op zijn voorlopig laatste reisdag, 30 juli, legerden de geallieerden zich vlakbij Hamont. Amper een week later viel het leger binnen en begon de belegering van Weert. Ongeveer 4000 infanteristen en 2000 cavaleristen omsingelden de stad. Na een beleg van een uur moest de slecht verdedigbare stad zich overgeven, en trok het aanwezige Zwitserse garnizoen zich terug in de burcht op de Biest, onmiddellijk grenzend aan de stad. Er volgde een zwaar, dagenlang bombardement van het kasteel, dat gedeeltelijk werd verwoest. Uiteindelijk moesten de Zwitsers zich met de nodige personele verliezen overgeven en werden ze gedwongen om het in lichterlaaie staande burchtcomplex te verlaten. Weert en Nederweert kwamen na deze machtswisseling nu onder rechtstreeks toezicht van de Haagse Staten-Generaal te staan. Het bleef nog lange tijd onrustig in het land van Weert. Eind augustus 1702 werden drie buurtgenoten van Simon van Roij, vader en zoon Teunis uit Uliker en Wilhelmus Geelen uit Ospel, door militairen vermoord. De toestand van oorlog zou pas beëindigd worden in 1713, bij de Vrede van Utrecht.²³

²² Een verre voorvader van de ons allen bekende Winston Churchill ten tijde van het eveneens geallieerde legeroptreden in de Tweede Wereldoorlog.

²³ H.J.M.E. Mathijssen, Weert in 1702. Militaire acties en de verwoesting van het kasteel in: *De Maasgouw* (92) 1973 p.19-27. De moord op de drie Nederweertenaars staat vermeld in het begraafboek van de St.-Lambertusparochie (1702 aug 21 en sep 1).

In het jaar 1708 kreeg Nederweert opnieuw met de geallieerde bevelhebber Churchill te maken, die toen in Roermond verbleef. Via zijn kwartiermeester John Armstrong liet hij op 6 mei aan de overheid van Nederweert, Leveroij en Swartbroek weten dat deze dorpen zich moesten voorbereiden op de inkwartiering van 1600 Pruisische cavaleristen, die op 8 en 9 mei daaropvolgend twee dagen en nachten van fourage (hooi en haver) dienden te worden voorzien. Maar, zo stelde Churchill de Nederweerder regenten gerust, alle kosten zouden betaald worden door de Engelse koning, als de Nederweertenaars er tenminste maar voor zorgden dat ze een quitantie kregen van de Pruisische officieren.²⁴ De schriftelijke order kwam via de gemeentesecretaris de Haes terecht in handen van president-schepenen Simon van Roij, die na ontvangst ervan op 7 mei ogenblikkelijk naar Roermond toog voor verdere instructies. Hij schrijft in zijn kroniek: *Den 7 mejj ben ick met Jan Koolen en perdt naar Rurmonde geweest tot Roij hooren die ons ontboden hadde om die voorasij (fourage), verteert metten perdt en oock veergelt op de Maesen eenen gulden negentien stuiver en twee ort en voor vacatie (dagvergoeding) voor eenen dagh 1 gulden 10 stuiver.*²⁵

Kort nadat de Pruisische ruiters weer vertrokken waren, ging Simon opnieuw naar Roermond, om te verifiëren of de afspraken over de betaling door de Engelse koning inderdaad nagekomen zouden worden: *Den 12 mejj 1708 met Nijs Fijen naer Rurmonde geweest en hebben met Koolen afgereeckent van haver en hoij vanwege die vorasij vande pruijse troppen dat Koolen gelievert hadde als commasaris hoe veel wij daer gehaelt hadden, voor vacatie 1 gulden 10 stuiver.*²⁶

Tot zover de oorlogshandelingen ten tijde van de Spaanse Succesieoorlog. De ambtsreizen van Simon werden uitgevoerd met zijn eigen paard, en soms met kar en paard. Van Roij noteert bijvoorbeeld: *Den 9 september 1709 met Nijs Fijen naer Rurmonde gevaeren met mijn car en perdt (...) Den 2 october 1709 met ons perdt naar Leselt (Liesel) geweest*

²⁴ GAN OA inv.nr. XLVIII d.d. 1708 mei 6.

²⁵ Kroniek van Roij, fol 108v. Wie met Roij bedoeld wordt is niet duidelijk.

²⁶ Ibidem.

(...). Of een reparatie van het zadel: *Den 2 januarij 1709 heb ick betalt aenden greelmacker op Stadt (buurtschap Staat in Nederweert) drie schillingen van den sael te maecken toen die 't perdt gebroecken hadde.*²⁷

Het lijkt erop alsof zijn lichamelijke toestand het hem vanaf 1710 steeds moeilijker maakte om deel te nemen aan het plaatselijke gemeentebestuur. Vanaf februari van dat jaar zien we zijn naam - in tegenstelling tot de voorafgaande jaren - niet langer vermeld in allerhande transacties die door het schepencollege werden bekrachtigd.²⁸ Zijn leven liep nu ten einde. In november 1712 noteert Simon in zijn kroniek zijn laatste jaarlijkse beëdiging als schepen van Nederweert. In het daaropvolgende jaar 1713 schrijft hij dat zijn plaats als oudste (president-) schepen is ingenomen door Thomas Brangers.²⁹

Het zal ongetwijfeld met zijn vergevorderde leeftijd hebben samengehangen, dat Simon in mei 1712 moest stoppen met zijn bijna maandelijkse reisfrequentie ten behoeve van de gemeente. Alleen in april 1713, halverwege zijn laatste jaar als schepen, maakte hij met zijn oude reiscompagnon Nijs Fijen nog een reis naar Roermond. Het zou zijn laatste trip worden.³⁰

Zijn activiteiten als kroniekschrijver

De herfst van 1697 is een van die tijdvakken die blijvend de Nederlandse geschiedenisboekjes gehaald hebben, omdat de beroemde tsaar Peter de Grote toen als timmerman incognito Zaandam bezocht. Onze Simon van Roij vatte in diezelfde herfst 1697 het plan op om een familiegeschiedenis te schrijven in kroniekvorm. Naast actualiteiten uit zijn gezin registreerde hij ook, met terugwerkende kracht, allerlei wetenswaardigheden over de familie van Roij en zijn voorouders.

²⁷ Kroniek van Roij, fol.110r, 111v. *Greel* is gareel of juk (denk aan: 'in het gareel lopen').

²⁸ RHCL 01.008 ASN 80, Overdrachtsregister. De laatste acten die hij bekrachtigde door zijn aanwezigheid en soms met zijn handtekening dateren van 1710 feb 10 en feb 21. Met ingang van de acten van mrt 10, mrt 17, oct 3, oct 23 enz. wordt hij niet meer genoemd.

²⁹ Kroniek van Roij, fol 114r en 114v.

³⁰ Kroniek van Roij, fol 114r.

Behalve de grote hoeveelheid aantekeningen van financiële en genealogische aard valt ook op dat hij somtijds in zijn kroniek terloops allerhande andere waarnemingen noteerde, zoals over zijn medewerking aan een verbouwing van de St. Lambertuskerk in 1676, het vernieuwen van de galg voor de ophanging van ter dood veroordeelden in 1707, zijn bedevaart naar Kevelaer in 1708, de strenge vorst in de winter van 1709, de studie en priesterwijding van zijn zoon en de sterfdata van plaatselijke hoogwaardigheidsbekleders zoals schout, pastoor en gemeentesecretaris.³¹

Hij geeft nergens blijk van enige kennis van het Latijn, zodat het ongewis blijft of Simon ooit meer scholing dan het plaatselijke onderwijs heeft genoten, maar waarschijnlijk is dat niet.

Bijzonder gestructureerd van opzet kunnen we de kroniek van Simon niet noemen; de auteur springt nogal van de hak op de tak, doorkruist hier en daar de chronologie van de inschrijvingen en noteert ook wel eens iets dubbel. Maar dat zijn verstandelijke vermogens ook op zeer hoge leeftijd nog uitstekend waren, bewijst het feit dat, zoals we zagen, hij op meer dan 85-jarige leeftijd nog diverse meerdaagse reizen namens het gemeentebestuur maakte, en daarvan eigenhandig zakelijk en duidelijk verslag deed in de kroniek. Ook zijn gezichtsvermogen moet toen dus nog opperbest zijn geweest.

Zijn bezittingen

Simon van Roij was een zeer welgesteld man. Hij had grote sommen geld uitgeleend aan het Nederweerder gemeentebestuur (tezamen 910 gulden, hetgeen hem jaarlijks ruim 36 gulden rente opleverde) en was geldverschaffer voor verscheidene particulieren. In totaal had hij een bedrag van 3010 gulden uitstaan.³²

³¹ In tegenstelling tot alle andere voorbeelden wordt de gebeurtenis van de bedevaart niet in de kroniek zelf, maar op een los papiertje daarin aangetroffen. Het bewuste tekstfragment luidt: *Den 9 september 1708 als wij van Kevelaer hadden geweest (...)*.

³² Kroniek van Roij, fol. 75r, 76, 77, 78, 79 en tenslotte het totaaloverzicht op fol. 89v.

Zijn bezit was ruwweg ontsproten uit drie bronnen. Ten eerste de erfenis van zijn vader, bestaande uit onroerend goed gelegen aan de Winnerstraat in Uliker. Bij het huwelijk van zijn kinderen *Jenne*, *Griet* en *Marij* werd aan ieder van hen 2000 gulden uitgekeerd in ruil voor het doen van afstand van hun kindsdeel. Het aandeel van priesterzoon Peter bestond ook uit 2000 gulden, met aftrek van ongeveer 1500 gulden studiekosten die vader hem te Weert en Leuven had voorgeschoten.³³ Uit het schadeloosstellen van zijn kinderen blijkt dat elk van de zes in leven geblevenen recht had op een waarde van 2000 gulden, waarmee het totaal van de erfenis op 12000 gulden komt.

Op de tweede plaats bezat hij ruim 6 bunder grond die hij in 1656 had geërfd van wijlen zijn schatrijke schoonvader, overwegend gesitueerd in de buurtschap Staat. Deze bezittingen vertegenwoordigden een waarde van ongeveer 9000 gulden.³⁴ Vermoedelijk moeten deze goederen worden beschouwd als deelverzameling van de eerste groep. De benaming Staat behoeft enige toelichting. De locatie van de goederen moet gezocht worden in de buurt van de huidige Moesemansstraat in Nederweert, alwaar het daar gelegen ven, het zogenaamde Muisven of Moeseven, tot de bezittingen van Simon van Roij behoorde.³⁵

De derde groep bezittingen had Simon in 1697 verworven uit de nalatenschap van Trijn Wijlms, die waarschijnlijk Simon's huishoudster was en die in 1672 weduwe was geworden.³⁶ Zij overleed op 11 september 1697, en minder dan een week daarna kocht Simon alle andere erfgenamen uit voor een totaalbedrag van 500 gulden Weerder

³³ Kroniek van Roij, los bijvoegsel. De afkoopregelingen werden getroffen op 5 maart 1681 (Griet), 27 januari 1688 (Merijcken) en 17 nov 1698 (Jen). Merk op dat de data steeds ongeveer twee jaar na de respectievelijke huwelijksdata liggen. De regelingen van Thijsken en Trijn zijn niet aangetroffen en hebben waarschijnlijk ook niet bestaan; vermoedelijk werd het erfgoed van Simon over hen beiden gelijkelijk verdeeld.

³⁴ De berekening is gebaseerd op het gegeven dat omstreeks 1700 de grondprijs in Nederweert tussen de 3 en 4 gulden per roede bedroeg (RHCL 01.008 ASN 80 passim, bijv. fol 180r). Met vierhonderd roeden per bunder betekent dit dus ongeveer 1500 gulden per bunder.

³⁵ GAW APN niet geïn. kerkmeestersrekening 1691-1742 fol 32.

³⁶ Kroniek van Roij, fol 67. Haar echtgenoot overleed op 22 maart 1672, en werd begraven op 24 maart.

koers.³⁷ Het betrof hier een zogenaamd *keurmedig* leengoed hetgeen betekende dat de landsheer recht had op (het kiezen van) het beste gedeelte van have of goed. Simon van Roij kocht dit recht af bij de scholtis/rentmeester te Weert voor een bedrag van negen rijksdaalders.³⁸ Nadat hij zich zo heer en meester had gemaakt over de bezittingen van Wijlms in Heesel (Ospel), vond een openbare verkoop plaats, waarbij Simon zijn recente aanwinst van de hand deed aan Jan Saers voor 2700 gulden.³⁹

Het totaal aan onroerende bezittingen (exclusief contanten en uitstaande gelden) besloeg dus een waarde van ongeveer 15000 gulden. Realiseren we ons dat een dagloner in die tijd ongeveer 200 gulden per jaar verdiende, en dat het minimum-inkomen op de grens van het bestaansminimum jaarlijks 50 a 80 gulden bedroeg, dan vertegenwoordigde het bezit van Simon van Roij naar hedendaagse maatstaven de kapitale som van bijna twee miljoen €.⁴⁰

Omdat in 1701 een zekere Nijs van Roij⁴¹ zijn financiële verplichtingen jegens Simon van Roij niet kon nakomen, liet Simon een deel van diens eigendom door het gerecht publiekelijk verkopen. De aanhef van de aankondiging daarvan willen we de lezer niet onthouden: *Onder die naerbeschreven conditien ende voorwaarden sal den oudt borgemeester ende moderne president schepen Simon van Roije, naer drie*

³⁷ Kroniek van Roij, fol 43r (uitkoop van Hencken Emons, man van Merijcken Dierick Wijlms dochter, voor 300 gulden Weerts), p.44 (uitkoop van Drijes Serden voor 100 gulden Weerts), p.46 (uitkoop van Peter Henderijcx alias Keelemans x Jencken, voor 100 gulden Weerts).

³⁸ Kroniek van Roij, ophelding d.d. 20 sep 1697.

³⁹ Kroniek van Roij, *Midts en onder dese naebeschreven condijtje sal Sijmon van Roije vercopen huijs en hoff lant en weijde soo ende gelijk Wjlm Wijlms dat met sijn huijsvrouw Trijn doot beseten ende gecultiveert heeft, gelegen in het heerschap Heesel (...)*. De openbare verkoop van de boerderij van Wjlm Wijlms en Trijn Annen, door Simon van Roij, vond plaats op 28 november 1697. Koper werd Jan Saers, voor een bedrag van 2700 gulden. Merk op dat de boerderij in Heesel (het huidige Ospel) gesitueerd was, terwijl Trijn Annen volgens haar overlijdensaantekening *van de Kraen* was.

De formele eigendomsoverdracht vond plaats na het traditionele *jaar en dag*, en vinden we geboekstaafd in het overdrachtsregister RHCL 01.008 ASN 80 fol 139r op 1698 dec 9.

⁴⁰ A.Th. van Deursen, *Het kopergeld van de gouden eeuw; I. het dagelijks brood*. Assen/Amsterdam 1978 p. 14-17. Uitgaande van de zeventiende eeuwse lonen (althans voor het gewest Holland) komen we op een vermenigvuldigingsfactor van 200x het modale inkomen.

⁴¹ Een familierelatie tussen beiden werd niet nader onderzocht.

sondagsche proclamatie [...] in de raethuijse alhier vercoopen twee stucxkens landt ende groese [...].

Aangezien Simon zelf de enige was die een bod uitbracht, kwamen de percelen *bij het doven van de kaars* (een gebeurtenis die volgens traditie het einde van het proces van bieden markeerde) aan hem toe.⁴²

Een lijst uit het najaar van 1702 laat zien dat Simon Van Roij in dat jaar een grondbezit van twaalf en een halve boender bezat. Samen met Hendrick Wetemans was hij de grootste grondbezitter van de buurtschap Uliker ten noorden van Nederweert.⁴³

Zijn boerenbedrijf

Als gefortuneerde boer en drukbezette president-schepen die veel op reis was, zal Simon de dagelijkse gang van zaken op zijn boerderij aan de Winnerstraat wel aan familieleden en dienstpersoneel hebben overgelaten. In 1697 was Trijn Annen, een weduwe afkomstig van de Kraan, zijn huishoudster.⁴⁴ Dat zijn boerenbedrijf op alle fronten goed voorzien was, vindt zijn weerslag in opsommingen van allerhande leveranties die Simon aan de gemeente Nederweert verrichtte. Die leveranties hadden meestal tot doel om ingekwartierde en doortrekkende krijgstroepen van fourage te voorzien. In de vele leveringen van van Roij aan de gemeente treffen we o.a. aan: een *vet calf*, *clodt* en *boolentorff* (turf), *hoij*, haver, *kicken* (kippen), *hespen* (hammen), *botter* (boter, in grote potten van ongeveer 55 pond bruto) en houten balken. We zagen al eerder dat Simon ook in het bezit was van kar en paard, waarmee hij zijn dienstreizen maakte.⁴⁵

Voor het opslaan van vruchten en landbouwproducten huurde hij een van de zolders boven de kerk van Nederweert. In 1676 voerde hij reparaties

⁴² RHCL 01.008 ASN 80 fol 180r 1701 apr 20.

⁴³ GAN Aantekeningen M. Vossen. Aan welke oorspronkelijke bron de aantekeningen ontleend zijn, is niet geheel duidelijk. De overgeleverde transcriptie geeft echter op zich geen reden tot twijfel aan de juistheid van de feiten.

⁴⁴ Kroniek van Roij, fol 42.

⁴⁵ Kroniek van Roij, passim.

aan die zolder uit, en in zijn testament vermaakte hij het gebruiksrecht van de zolder aan zijn nakomelingen.⁴⁶

Ook een vermelding van geheel andere aard uit de kroniek geeft een kijkje in het boerenbedrijf van Simon van Roij. In 1709 noteert hij dat een misoogst ten gevolge van de ongewoon felle winter leidde tot extreem hoge prijzen voor landbouwprodukten.⁴⁷ In augustus 1711 werd een deel van Nederweert getroffen door een zware hagelbui, die een deel van de oogst vernietigde. Van Roij ging namens de gemeente naar Roermond voor overleg om in Den Haag verlichting van 's Rijks belastingen te bepleiten wegens de geleden schade. Hoe de Hoogmogende Heren in Den Haag uiteindelijk beslisten is niet bekend. De brief met het overigens onbekende antwoord werd op 15 oktober 1711 door een bode bij Simon van Roij bezorgd, aldus een aantekening in de kroniek.⁴⁸

Ook militaire inkwartieringen bleven zijn gezin niet gespaard, ook al waren overheidsfunctionarissen zoals schepenen en burgemeesters daar meestal van gevrijwaard. Een aantekening van Simon luidt letterlijk als volgt: *Den 16 mej 1709 is mijnen capiteijn vertroocken en heeft gelegen drie daegen en met ses perden en ick hebbe aende ruijters den cost gegeven en den capiteijn oock.*⁴⁹

Zijn laatste dagen

Het gezin van van Roij was, net als trouwens alle andere gezinnen in Nederweert in die tijd, Rooms-Katholiek gezind. Een van de weinige getuigenissen in de kroniek die licht werpen op zijn actieve geloofsuitoefening betreft een bedevaart naar het Maria-oord in Kevelaer, in 1708.⁵⁰

In de laatste maand van 1709 kwam zijn echtgenote Hendrica Paps te overlijden, op de Winnerstraat. Zelf was hij als tachtigjarige inmiddels ook

⁴⁶ RHCL 01.008 ASN 81 fol 88v 1714 aug 25.

⁴⁷ Kroniek van Roij, fol 92.

⁴⁸ Kroniek van Roij, fol 111v en 3r.

⁴⁹ Kroniek van Roij, fol 111r.

⁵⁰ Kroniek van Roij, los bijvoegsel (zie ook noot hiervoor).

al op hoge leeftijd. In het voorjaar van 1712 stopte hij met zijn frequente reizen voor het gemeentebestuur, en met Allerheiligen 1713 deed hij ook afstand van zijn zetel in het Nederweerder schepencollege.

Hij voelde het einde van zijn leven naderen. In augustus 1714 trof hij regelingen betreffende zijn omvangrijke nalatenschap. Zijn boerderij met aanliggende landerijen aan de Winnerstraat ging bij minnelijke schikking over in handen van zijn schoonzoon Peter Guens. Deze moest de andere vijf erfgenamen daarvoor ieder een bedrag van 560 gulden elk betalen. Ook de verdeling van de landerijen in het gehucht *Op Staet* werden verdeeld. Zijn twee turfvelen aan de Reeberg in de Peel gingen over in handen van zijn schoonzoons Peter Guens en Matthijs Hulskens. Het schanshuis van de familie (op de Ulikerschans, een omgrachte versterking waar de familie zich in tijd van nood beschermd kon terugtrekken) bleef eigendom van Peter Guens en was dus blijkbaar al eerder overgedragen). Tenslotte mochten de erfgenamen ook het timmerhout delen dat lag opgeslagen onder de *eusde* (dakoversteek) van Simon's hoeve en bovendien kregen zij het gebruiksrecht van de kerkenzolder.⁵¹

Pas nadat hij zijn onroerende bezittingen had overgedragen aan zijn kinderen en hun familieleden, maakte hij zijn eigenlijke testament. Het is gedateerd op 27 augustus 1714, en beschrijft in detail de bestemming van zijn fortuin.⁵² Aan de kerk van Nederweert schonk hij diverse sommen geld, om missen te laten lezen voor zijn overleden dochter Margriet en haar man, voor wijlen zijn dochter Jenneken en voor zijn schoonouders van de Paeps-familie. De geestelijken van Leveroij en Hamont (de stad waar zijn zoon pastoor was) en de Minderbroeders van Weert kregen geld om missen voor het welzijn van Simon van Roij en zijn vrouw te lezen. Hij vermaakte verder een kapitale som van 200 gulden aan de kerk van Nederweert, waarvoor elk jaar acht missen gelezen zouden moeten worden (vier voor hemzelf en vier voor zijn eerder

⁵¹ RHCL 01.008 ASN 81, fol 88v goedenis van 25 aug 1714.

⁵² RHCL 01.008 ASN 81 fol 90 1714 aug 27.

overleden echtgenote). De jaarlijkse opbrengsten van deze stichting bedroegen vier gulden, gelijkelijk te verdelen tussen de pastoor en de eerste kapelaan.⁵³ Uitdrukkelijk had Simon uitgehouden dat de missen *sondaghs vantevooren gepublicert woorden van den predickstoel ommadat sigh die vrinden omme deselve te hooren daer naer connen reguleren*.⁵⁴ Verder schonk hij nog eens 25 gulden aan de *Broederschap van de Rosencrans*, eenzelfde bedrag voor den oorgel en opnieuw 25 gulden om onder de armen te verdelen op de dag van zijn begrafenis. Het totaal van alle legaten bedroeg 374 gulden, hetgeen betekende dat er 1526 gulden resteerde. Hiervan bestemde hij het ronde bedrag van 1500 gulden om verdeeld te worden onder zijn kinderen. Wat overbleef, 26 gulden dus, was voor zijn schoonzoon Peter Guens, als vergoeding voor het verzorgen van Simon en zijn ega tijdens perioden van *langhdurige sieckten*.

Simon overleed niet veel later, in september 1714 en de hoogbejaarde werd bij de uitvaart door de geestelijkheid geroemd vanwege zijn langdurig bekleden van het schepenambt met de woorden: *Simon van Roij qui in vita sua feut per multos annos scapinus et praeses huius communitatis sive nonagenarius* ('die in zijn leven vele jaren schepen en presidentschepen van deze gemeente was, negentig jaar oud').⁵⁵ Na zijn dood verkochten de erfgenamen een deel van het grondbezit van Simon van Roij aan Lambert Hobus. Dit perceel, afkomstig uit de erfenis van de familie Paps, was gelegen nabij de St. Rochuskapel in Nederweert.⁵⁶

⁵³ GAW APN 2 p.189.

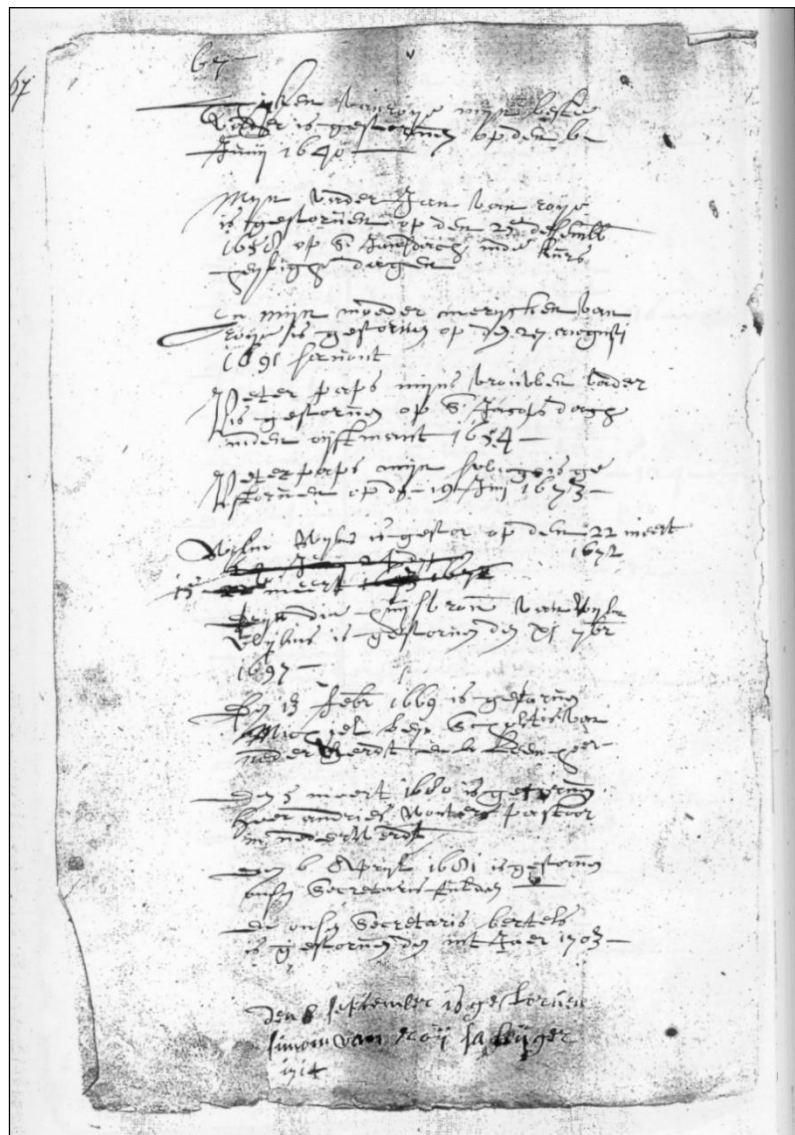
⁵⁴ GAW APN ongeinv. Kerkmeestersrekening 1691-1742 p.149.

⁵⁵ DHO Overlijdensregister 1714.

⁵⁶ RHCL 01.008 ASN 94 fol 32, 1715 feb 1.

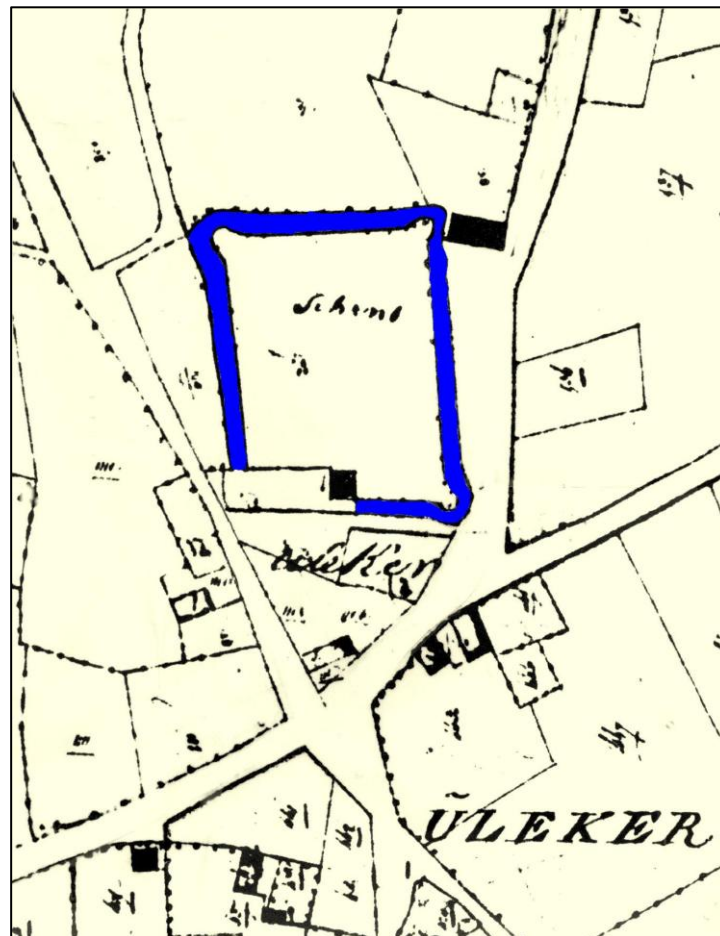
5. Het boek

Het register is een band in folioformaat en bevindt zich in zwaar gehavende toestand. Vele bladzijden zijn losgescheurd en het bindgaren van de katerns is versleten. Er zijn 115 deels genummerde foliovellen bewaard gebleven. Slechts met moeite kon de oorspronkelijke volgorde van de bladen worden gereconstrueerd. De paginering is een ratjetoe; diverse systemen van paginering en foliëring lopen door elkaar. Het blijkt ook dat oudtijds, dat wil zeggen na het aanbrengen van de bladnummers, maar voorafgaan aan het beschrijven van de vellen, reeds bladen en zelfs hele katerns zijn verwijderd.

Een bladzijde uit de kroniek, in het handschrift van Simon van Roij.

De rug van het register is verstevigd met drukwerk van religieuze herkomst. Er is een losbladige index op eigennamen aanwezig, alsmede enkele losse stukken die soms aantoonbaar wel, maar vaak ook twijfelachtige samenhang met het register hebben. In de index komen verwijzingen voor naar bladzijden die thans niet meer aanwezig zijn. Zo ontbreken bijvoorbeeld aantekeningen over intrigerende onderwerpen als *Paps deijlinghe van huijs en schanshuijs*, en over *Huchter beesten*, beide op bladzijde 69.

De Ulikerschans, een uit de vroege zeventiende eeuw daterende boerenvluchtschans, omgeven door grachten, aarden wallen en bastions. Situatie volgens het kadastrale minuutplan uit 1844. De gracht was toen reeds gedeeltelijk komen te vervallen, zoals te zien is. Het gezin van Simon van Roij bezat hier een huisje om zich in tijd van nood in terug te trekken.

De oudste inschrijving in het register dateert van 21 maart 1579 en heeft reeds betrekking op een lid van de familie van Roij, namelijk Ghielis van Roij. Wellicht moeten we in hem de stamvader van het geslacht herkennen. Deze aantekening bevindt zich weliswaar op een los blad papier, maar afmetingen ervan en het gebruikte watermerk (namelijk dat van de stad Amsterdam) zijn volledig identiek aan de overige bladen uit het boek. Toch betreft het geen authentieke aantekening. Hoewel de spelling wel degelijk 16^e-eeuws is, vertoont het handschrift nagenoeg

Ook een aantekening uit 1683 over de plaatsing van grensstenen, zal postuum zijn aangebracht.⁵⁸ In 1697 zijn kroniek in aanving. In 1697 ving Simon van Roij zijn kroniek aan.

De schrijfstijl van Simon van Roij is vaak onbeholpen, zinsbouw en grammatica rammelen menigmaal en hij slikt woorden in, ofschoon zijn vloeiende handschrift desalniettemin regelmatige oefening met de ganzenveer verraadt. Zelfs op bijna negentigjarige leeftijd is zijn handschrift nog altijd vast en zeker. Zijn woordgebruik is erg traditioneel en soms wat boers; vaak gebruikt hij woorden die, zelfs voor de tijdsperiode waarin hij leefde, een sterk verouderde, traditionele en dialectische invloed laten zien. Vermoedelijk een zeldzaam, curieus kijkje in het Nederweerder dialect van de zeventiende eeuw.

Voorbeelden van het taalgebruik van Simon van Roij, circa 1697.

<i>perdt</i>	=	paard
<i>gelanght</i>	=	geleend
<i>verschoten</i>	=	uitgeleend
<i>verdinght</i>	=	verdiend
<i>ingetrocht</i>	=	ingetrokken
<i>altemael</i>	=	allemaal
<i>voorasij</i>	=	fourage
<i>commasaris</i>	=	commissaris
<i>gevroosen</i>	=	gevroren
<i>bevroesen</i>	=	bevroren
<i>cortier</i>	=	kwartier
<i>op een nuijs</i>	=	opnieuw
<i>snoenens</i>	=	's namiddags
<i>kicken</i>	=	kippen
<i>botter</i>	=	boter

⁵⁸ Kroniek van Roij, fol 22 (september 1683).

<i>boolentorf</i>	=	lichte turf
<i>romerken</i>	=	roemer, drinkglas
<i>beste vader</i>	=	grootvader
<i>oijst</i>	=	oogst

6. Verdere lotgevallen

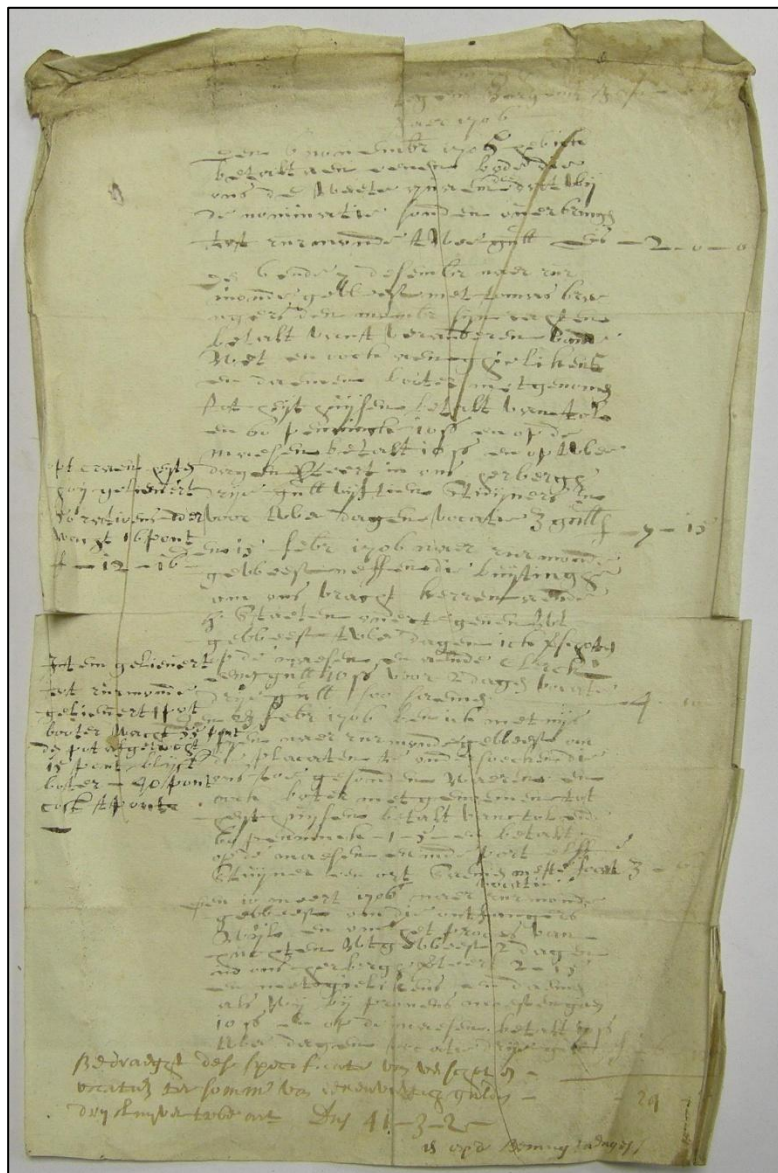
Alleszins is duidelijk dat het boek afkomstig is uit de bezittingen van de familie van Roij. De laatst overgeblevene van het geslacht van Roij, Joanna Catharina, trad in 1837 in het huwelijk met Johan Kreijelmans. Daarmee werd de band tussen de families van Roij en Kreijelmans voor de derde maal door een huwelijk bezegeld. Die familierelatie is de verklaring voor het feit dat het boek op 7 december 1941 in eigendom werd verkregen van mevr. Cato. Zij droeg het boek over aan de lokale amateur-historicus P. Linssen.

Cato Kreijelmans (1865-1945), gefotografeerd op 37-jarige leeftijd. Zij was een rechtstreekse nazaat van Simon van Roij en de laatste bezitster van de kroniek. Foto: collectie SGN.

Hoewel zekerheid daarover ontbreekt, veronderstellen we dat het boek tezamen met andere historische aantekeningen van Linssen nog in datzelfde decennium overging in handen van een andere amateur-historicus, Mathieu Vossen (overleden in 1948), wiens documentatiecollectie kort na zijn dood werd overgedragen aan het gemeente-archief van Nederweert.

Sindsdien berust de kroniek Van Roij in het Oud-administratief Archief Nederweert 1525-1795. Bij de vernieuwde inventarisatie van dat archief in 2006 door drs. J. Lemmens, werd er abusievelijk het foutieve en semantisch onjuiste inventarisnummer LVLX aan toegekend (bedoeld was klaarblijkelijk LVIX) en als beschrijving '18de eeuwse kasboeken' waar dit 17de eeuw had moeten zijn, geen kasboek maar een familiechroniek, en geen meervoud maar enkelvoud. De desolate materiële toestand pleit voor verdere onthouding aan raadpleging alvorens adequate restauratie heeft plaatsgevonden, een noodzakelijke aanwijzing die in de inventaris ontbreekt.

Ontbrekende folio uit de Kroniek van Roij, die zich bevindt in het archief van de Schepenbank Nederweert in RHCL Maastricht (01.008 inv. nr. 31d scan 341, rectozijde).

In het archief van de Schepenbank Nederweert in het Regionaal Historisch Centrum Limburg te Maastricht bevindt zich een verwaalde folio uit de kroniek Van Roij.⁵⁹ Dat is heel bijzonder, want dat zou betekenen dat deze bladzijde reeds voor 1901 (n.l. het jaar van de overdracht van Nederweerder gemeente-archieven naar Maastricht) zou moeten zijn afgesplitst van de kroniek die zich toen nog in de particuliere handen van de familie Kreijelmans bevond. Wellicht dat die afsplitsing nog in de ambtsperiode van Simon van Roij als schepen van Nederweert heeft plaatsgevonden. Een verklaring voor deze vermoedelijke gang van zaken is niet meer mogelijk.

In sommige historische literatuur waarin gewag wordt gemaakt van de kroniek, wordt verwezen naar *Oud boek Kreijelmans*. Ons voorstel is om in de toekomst volledigheidshalve te verwijzen naar: *Gemeente-archief Nederweert, Oud-administratief Archief Nederweert 1525-1795, inv. nr. LVIX, Kroniek familie van Roij (1640-1831)*.

⁵⁹ RHCL archief 01.008 Schepenbank Nederweert, inv. nr. 31d, uit de digitale versie scans 341 en 342.

7. Betrouwbaarheid

Ten aanzien van de juistheid van de in de kroniek weergegeven informatie kunnen we het volgende stellen. De hoofddrijfveer voor het op schrift stellen was voor (met name de eerste) auteur een financieel motief, met vanzelfsprekend de daaraan verbonden accuratesse. Wat de genealogische bijzonderheden betreft, is het oordeel iets genuanceerder.

Een deel van de vermeldingen, betrekking hebbend op het tijdvak 1640-1697 werd met terugwerkende kracht te boek gesteld, en is dus overgeschreven uit oudere bronnen of geput uit het geheugen. Zoals wordt aangetoond, wordt daarbij nergens de feitelijkheid geweld aangedaan, maar zijn de auteurs wel op diverse kleine daterings-onnauwkeurigheden te betrappen. Erger is dat dit laatste ook geldt voor de inschrijvingen die contemporain geacht mogen worden. Ook hier wijst verificatie met andere, gelijktijdige, bronnen er op dat voorzichtigheid met het hanteren van de data geboden blijft.

8. Structuur

Het primaire doel van de eerste auteur, Simon van Roij, was het vastleggen van de verwervingsgeschiedenis van zijn onroerend goed en de structuur van zijn financiële inkomsten. Het eerste deel van het boek staat daarom geheel in het teken van de beschrijving van de onroerende goederen die hij heeft verkregen uit de erfenis van zijn schoonvader Peter Paps. De beschrijving van de percelen wordt begeleid door uitgebreide mededelingen over grootte, ligging, toponiem, cijzen en pachten, erfdienstbaarheden enz.

Een tweede belangrijk deel beschrijft een ander substantieel deel van Simon's bezittingen, namelijk de hof van Wjlm Wjllms (beschrijving, lasten en openbare verkoop).

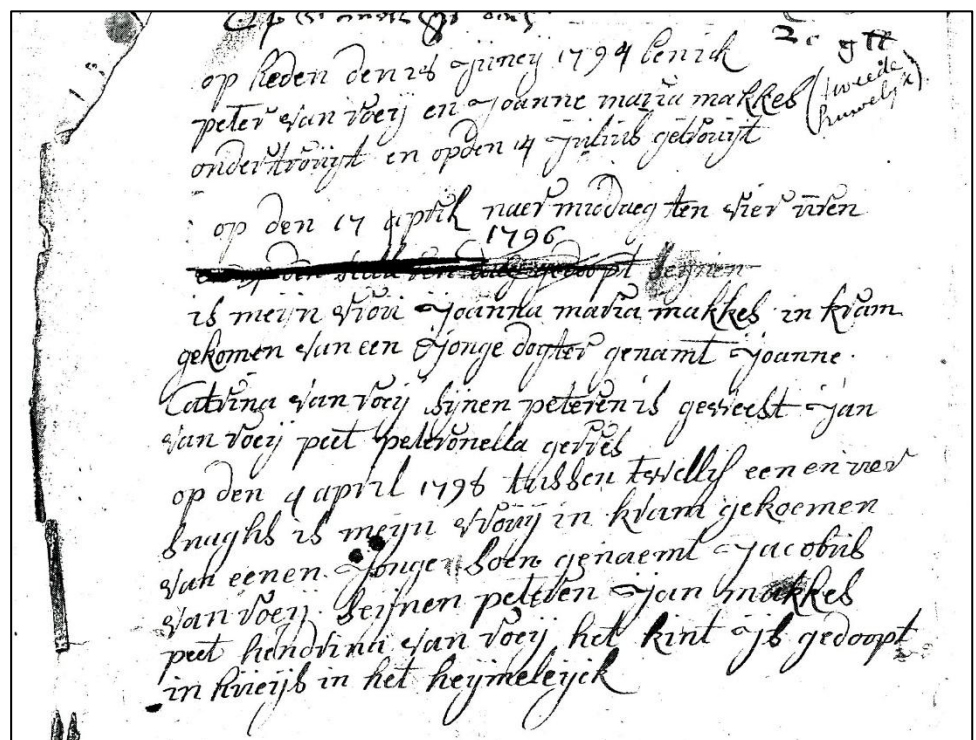
Het derde deel is een inventaris van financiële transacties tussen de familie van Roij en de gemeente Nederweert, waarbij Simon het raadzaam vond om een lijst aan te leggen van alle burgemeesters van Nederweert en hun rentier (assistent die belast was met de betaling van rente aan geldverschaffers) vanaf 1627.

Dan volgt als vierde deel een kroniek van familiegebeurtenissen (doop, huwelijk, overlijden), dienstreizen ten behoeve van de gemeente (als een soort verantwoording van te declareren kosten) en een overzicht van studiekosten van zijn zoon. Apart in de kroniek bevinden zich een aantal losse documenten, die veelal naadloos aansluiten op de hiervoor geschetste structuur.

9.

Belang

Waarin schuilt nu het belang van deze kroniek van de familie van Roij? Op de eerste plaats heeft deze natuurlijk zijn betekenis voor geïnteresseerden in de genealogie van de familie van Roij. Zo bevat de kroniek genealogische personalia, die omwille van grote hiaten in de kerkelijke registers van Nederweert (het begraafboek begint pas in 1663) niet of slechts indirect op andere wijze te herleiden zijn. De oudste vermeldingen van overlijdens in de kroniek dateren reeds uit 1640. Belangrijk is ook dat de kroniek een aardige inzicht geeft in de persoonlijke boekhouding van een dorpsnotabele uit het einde van de zeventiende eeuw.

Aantekeningen over geboorten en huwelijk in de familie Van Roij.

Verder is noemenswaardig dat de kroniek een gedetailleerd beeld geeft van de opleidingskosten van een priesterstudent te Leuven in het derde kwart van de zeventiende eeuw, een kijkje in de actualiteit en verwickelingen van het Nederweerder dorpsbestuur in de jaren 1702-1714, en de perikelen rondom de verboden

openbare belijdenis van het katholieke geloof in de beginjaren van de Franse overheersing.

10. Familie-aantekeningen

Dit hoofdstuk beperkt zich tot de genealogische bijzonderheden uit de kroniek. Slechts hier en daar zijn ontboezemingen die daar los van staan, vanwege hun curiositeitsgehalte desalniettemin toch overgenomen.

De inschrijvingen zijn overwegend overgenomen in de volgorde zoals ze ook in de kroniek voorkomen. Deze is geenszins chronologisch of thematisch, maar het was ondoenlijk om de sterke verwevenheid van de vele feiten in een meer eenduidige vorm te representeren, zonder daarbij het karakter van de kroniek te sterk aan te tasten.

Overal waar mogelijk zijn de genealogische bijzonderheden getoetst aan de betreffende vermeldingen in de kerkelijke doop-, huwelijk- en begraafregisters van de St. Lambertusparochie te Nederweert en die van de St. Barbaraparochie te Leveroy (gem. Nederweert). Vergelijkbare bronnen in omliggende parochies zijn niet of nauwelijks geraadpleegd, maar zullen wel nog aanvullingen kunnen opleveren.

Oorspronkelijke citaten zijn steeds gecursiveerd. Wel is het zo dat omwille van de leesbaarheid beginletters van namen en plaatsen consequent in kapitalen worden gespeld, en dat verouderde afkortingsvormen (bijv. *7br* voor september) voluit zijn weergegeven. Een en ander uiteraard geheel in de geest van de bedoeling van de oorspronkelijke auteurs.

Hoewel zoals gezegd paginering en foliëring nogal interfereren, is in deze beschrijving vastgehouden aan het ene nummeringssysteem dat de grootste reikwijdte in de kroniek bezit. Sommige paginanummers ontbreken, maar konden door interpolatie worden gereconstrueerd.

fol 42

***1697 op mej avent is Trijn Annen is tot mijnen huijse geweest drije maent te weeten mej junij ende julij en stadt al noch te betalen voor ijder maent
Trijn Annen is gestorven op den xi september 1697 en is begraven opden 13 dijto***

We nemen op grond van de aard van de vermelding aan dat Trijn Annen huishoudster of dienstmaagd van de familie van Roij was. Het begraafboek geeft: *1697 september 13 Trijn Annen, van de Kraen sepulta est.* Zij was dus afkomstig van of woonachtig in het gehucht Kraan onder Nederweert.

fol 64

Den 17 januarij 1654 heb ick onder trout mijn huijsvrouw Henderick Paps

Het huwelijksregister dateert de ondertrouw echter een dag later: *1654 18 januarij contraxerunt sponsalia Simon Joannis de Roij et Henrica Petri Paps. Testes Petrus Paps et Judocus Bruijns.* Het eigenlijke huwelijk werd voltrokken op 10 februari, met dezelfde getuigen.

Griet. Den 15 desember 1654 heeft mijn vrou Henderick haer eerste kint in craem gelegen dinsdach snoenens ten halver twelff en gedoep op den 17 desember 1654 en is genaempt Grijet haer haeren peteren was Wijlm Wijlms peete Jen Beijs en Dingen Bruijns

Nagenoeg negen maanden na hun huwelijk werd het echtpaar gezegend met een eerste kind. Het doopregister meldt: *1654 decembris 17 baptizata est Margrita filia Simonis de Roij et Henrica Paeps coniugis eus. Susceptores Guilielmus Guilielmi et Joanna Beijs.* De eerstgenoemde getuige is ongetwijfeld identiek met Wijlm Wijlms, de echtgenoot van de zojuist genoemde huishoudster Trijn

Annen. Merk op dat de derde getuige, Dingen Bruijns, hier niet wordt vermeld. We menen hierin een relict te herkennen van het in Nederweert sterk ingeburgerde gebruik waarbij, tegen de voorschriften van de Kerk in, bij een doop drie getuigen aantraden in plaats van de gebruikelijke twee. Vooral in de late zestiende en vroege zeventiende eeuw bestond dit gebruik.⁶⁰

Griet voornoempt is getrouwt met Reijnder Reijnders te vastenavond 1670 en is gestorven den 30 julij 1687 en achter gelaeten 2 soenen genaempt Tonis en Henderick en een dochter genampt Trijn

In het huwelijksregister lezen we: 1679 februius 7 Reinerus Reijnders et Margareta van Roeij testibus Petro Paeps et Lamberto Vulders. De kroniekschrijver heeft zich negen jaar vergist door een 0 in plaats van een 9 te lezen.

Het overlijden van Griet vinden we ook terug in de begraafboeken: 1687 augustus 1 Griet van Roij alias Reijnders.

De drie genoemde kinderen waren gedoopt op 1683 aug 11 (Antonius), 1681 feb 6 (Catharina) en 1686 mrt 15 (Henricus).

Peter. Den 15 mej 1657 is inden craem comen mijn vrou Henderijck savonts ontrent elff uren en een cortier en 't kint is gedoept op den 17 mej 1657 en genampt Peter en sijnen peteren is geweest Peter Paps en Joest Coumans en peete Geert Lijnsen en is geworden capelaen in Hamont en heeft sijn eerste misse gesongen tot Loeven bij de precheren op den 3en october 1680 en alsoo naer Hamont gegaen en den pastoor heeft hem achter een ingeleijt tot capelaen En int jaer 1704 is mijnen H. soen boven verhaelt te S. Jan pastoor gewoorden tot Hamont
Den 7 mej 1724 is gestorven den Ew. ff Peter van Roij een begraven den 9 mej

⁶⁰ Over het gebruik en misbruik met betrekking tot de drie doopgetuigen zie: A. Bruekers, De Broederschap van Onze Lieve Vrouw. Geloof, dood en sexuele moraal in zeventiende-eeuws Nederweert, in: (A. Bruekers red.) *Nederweerts Verleden, Mensen, Macht en Middelen* (Nederweert 1996) p. 96.

Doopregister: 1657 maj 17 *baptisatus est Petrus Simonis van Roij filius et Hendrica coniugis eius susceptores Petrus Paeps et Petr(onella?) Lensen.*

De begrafenis vond blijkens het begraafboek niet in Nederweert plaats, en moeten we dus waarschijnlijk in Hamont lokaliseren.

Over de studie van Peter van Roij worden we uitvoerig geïnformeerd elders in het familieregister. De betreffende passages lassen we hierna in. Blijkbaar volgde Peter voorafgaand aan zijn priesteropleiding te Leuven een voorbereidende studie van een jaar te Weert (dat moet dus aan de Latijnse school *Haga Mariana*, het latere Bisschoppelijk College, geweest zijn).

Met het nogal onduidelijk geschreven *precheren* wordt het klooster van de predikheren bedoeld.

fol 70

Dese volgende penninghen heb ick Sijmon van Roije betaelt aen onsen heersoen Peter van Roije in sijn stuijdie tot Werdt en oock tot Loven als volgen sal

In het origineel volgt hier een uitgebreide opsomming van studiekosten; we citeren slechts enkele representatieve posten:

Den 4 september 1674 betalt aen Jan Naus tot Werdt negen en twintich rijcxdalder en dat voor een jaer mont kosten dat onser heersoen een jaer tot Jan Naus inde cost is verdinght geweest dus 116-0-0

Den 15 november 1675 heb ick betalt voor onsen heersoen tot Goort Loijen hondert vier en twintich gulden die Goort voor hem tot Loven voor hem verschoten hadde in sijn stuijdie 124-0-0

Den 5 februarij 1678 gelanght aen onsen heer soen acht gulden tot reijsgelt als hij wederom naer Loven ghinck 8-0-0

Den 31 meij 1680 als mijnen h. soen naer Luijck ginck om prijster gewijt te worden hebbe ick hem met gegeven vier en sestich gulden 64-0-0

Het geheel van studie- en reiskosten voor één jaar studie te Weert, en vier jaar te Leuven inclusief priesterwijding te Luik in 1680 bedroeg een som van 1521 gulden. Dit exclusief de kosten van een paard (185 gulden) en nog enkele andere voorschotten van vader aan zoon.

fol 65

Marij. Anno 1663 op den 25 april is mijn huijsvrouw inden craem coemen van een dochter voer middagh ontrent 8 uren die gedoep wordt op den selven dach en genampt Marij en is op en 5 februarij 1686 getrout met Matthijs Hulskén op Leijveroy en haer peteren is geweest Sijl Bruijns en pete Henderick Paps

Doopregister: 1663 25a aprilis baptisata est Maria filia legitima Simonis van Roij et Henrica coniugis eius quasi susceperunt Silvester Bruins et Henrica Paeps.

De inschrijving van het huwelijk werd niet teruggevonden in Nederweert. Het is mogelijk dat de voltrekking in de St. Barbaraparochie van Leveroy plaatsvond. Dit is niet controleerbaar omdat de bewaard gebleven huwelijksregisters van Leveroy niet zover teruggaan in de tijd.

Jan doot. Anno 1666 den 3 october is mijn vrou Henderijck inden craem coemen smorgens tussen twee en drie uren van eenen jongen die gedopt is op den selven dijto en is genampt Jan en is gestorven den 3 meert 1669 en sijn peter is geweest Peter Borghs en pete Gheert Linsen

Het doopregister bevestigt de doop op 3 october 1666, ofschoon de inschrijving vrij slecht leesbaar is. Het overlijden van Jan wordt niet vermeld in het begraafboek omdat minderjarigen onder de twaalf jaar, zoals Jan, niet te boek werden gesteld.

Tijsken. Anno 1669 den eersten mej is mijn vrou Hendrick inden craem coemen smorgens ontrent 9 uren en gedoopt den 2 mej peteren Lambert Geenen en Merijcken Coumans tot Werdt en is genaemp Tisken. Siet folijo 86

Inderdaad lezen we in het doopregister: *1669 maius 2a baptisata est Mathea filia legitima Simonis van Roij et Henrica coniugum eius quam susceperunt Lambertus Genen et Maria van Roij.* Blijkbaar is Merijcken Coumans tot Werdt dezelfde als Maria van Roij. Amper twee maanden tevoren was hun oudste kind Jan nog overleden, zoals we hiervoor zagen.

Den 23 junijus 1700 is Tijsken getrouwt met Peter Guens

Uiteraard staat het huwelijksregister ook stil bij dit echtpaar: *29 junij 1700 praemissis 3 proclamationibus juncti sunt matrimonij vinculo Petrus Geunts et Mathia van Roij, per me Barth. Palmen vice pastor ex commissione Adm. R. Dni. pastoris Aegidij Gabrielis praesentibus testibus Reijnero Reijners et Gabriele Geuns.* Het huwelijk werd dus voltrokken door een kapelaan, hetgeen dat jaar opvallend vaak gebeurde, zodat we mogen veronderstellen dat pastoor Gabrielis met gezondheidsproblemen kampte. Merk op dat de datering van het huwelijk 6 dagen verschilt.

Mijn huijsvrouw Hendrick van Roije is gestorven op den 6 desember 1709 en is begraven op den 9 desember 1709

In het begraafboek vinden we: *1709 december 9 Henrina Paeps uxoris Simonis van Roij cum processione et exequis Winnestraet.* De overledene van de Winnerstraat werd dus met plechtige processie en uitvaartdienst ten grave gedragen. Een andere hand noteerde vervolgens enkele jaren later het heengaan van Simon van Roij:

Sijmon van Roij is gestorven op den 8 september ende is begraven den 10 september 1714

Een uitvoeriger beschrijving vinden we gelukkig in het begraafboek: *1714 september 11 sepultus Simon van Roij qui in vita sua feut per multos annos scapinus et praeses huius communitatis sive nonagenarius*. Simon wordt dus geroemd om zijn langdurig bekleden van het schepenampt (uit andere bronnen weten we dat dit vanaf 1689 het geval was), en optreden als president-schepen (dus de oudste van het college). Hij bereikte blijkbaar (bijna) de negentigjarige leeftijd. Merk op dat er een discrepantie van een dag schuilt in de datum van de begrafenis. De dag van zijn overlijden geniet geen enkele twijfel, die wordt namelijk ook bevestigd door een derde bron, waarin de Nederweerder kerkmeesters zich verplichten om jaarlijks, *ontrent den 8 september*, een mis voor de overledene te laten lezen.⁶¹

fol 66

Jenne. Anno 1672 den 9 (doorgehaald: februari) augusti is mijn vrou Henderick inden craem coemen van een dochter die genaempt wordt Jenne ontrent te 5 uren smorgens en gedopt op den selven daghe naer middach ten 7 uren haer peteren was Clefas Peters en pete Lijsken Koumans

Doopregister: *1672 Augustus 9 huius baptisata est Joanna filia legitima Simonis van Roij et Hendrica (...) susceptores Cleophas Peters et Elisabeth Coumans.*

Jenne is getrouwt met Merten Creijelmans op den 2 julij 1695

Het huwelijksregister geeft deze echtverbintenis onder een andere datum: *1695 19 julij Marten Creijelmans et Jenneken van Roij (...) iuncti sunt per me Egidius Gabrielis pastor testes Reijner Reijners et Reijner Creijelmans.*

⁶¹ GAW APN 2 p.189.

Jenne is gestorven ontrent allerheijlijgen 1702 en heeft achter gelaeten een kint wordt genaemt Wijlm

Het begraafboek geeft een precieze datering: *1702 octobris 23 Jennike van Roij (...?).* De straat of buurtschap van overlijden is helaas onleesbaar. Wel is vermeldenswaard dat tezamen met Jenniken diezelfde dag zes inwoners ten grave werden gedragen, allen slachtoffers van de dysenterie-epidemie die dat najaar in Nederweert huishield.

In het doopregister vinden we Wijlm Creijelmans genoemd: *1698 september 30 Guilielmus filius Martini Creijelmans et Joannae van Roij coniugum susceptores Reijnerus Creijelmans cuius loco Hubertus Creijelmans et Matthia van Roij.*

Trijn. Den 9 februarij 1675 is mij vrou Henderick inden craem coemen voor middagh ontrent ten 5 uren en gedopt op den 10 dijto en is genaempt Trijn haer pete was Pet van Roije en peteren Jan Custers van Meijel

Doopregister: *Ao 1675 februarius 10 Catharina filia legitima Simonis van Roij et Henrica coniugum susceptores Joannes Janssen (...) in Meijel cuium vices (...) Joannes Nijs et Petronella van Roij.* Jan Custers van Meijel is blijkbaar dezelfde persoon als Joannes Janssen.

Trijn is ondertraut met Joest soene van Sijmon van Bogget op den 10 junij 1703

Ondertrouw en huwelijk vonden plaats ten overstaan van de St. Martinusparochie in Weert op respectievelijk 10 en 26 juni 1703.

Trijn heeft in craem gelegen van en dochter genaempt Jen in 1704

Volgens het doopboek van de St. Martinusparochie in Weert werd Joanna van Bogget gedoopt op 21 september 1704.

Trijn heeft alnoch inden craem gelegen van eenen soen die genaempt woort Sijmon

Ook hier vinden we in het doopregister van Weert meer details: Simon werd gedoopt in de St. Martinuskerk op 9 februari 1716. Het is wel opmerkelijk dat deze doopdatum niet vlekkeloos past in de chronologie van kroniekinschrijvingen, die hierna met 1710 vervolgd.

Den 16 januarij 1710 is Trijn inden craem comen van een dochter die is gedoept den 16 januarij 1710 peteren Trijnen en Tijsken van Roij is peet geweest

Deze doop kon ik in Weert niet terugvinden.

Trijn is gestorven op den 28 meert 1725

In het begraafboek van de paters minderbroeders op de Biest in Weert vinden we aangetekend dat zij twee dagen later werd begraven: *1725 30 martij sepulta est in caemeterio major Catharina van Roij uxoris Judoci van Boucholt.*

fol 67

Thisken van Roije mijn beste vader is gestorven op den 6 junij 1640

Met *beste vader* wordt bedoeld: grootvader. De overlijdensdatum is overigens niet te controleren omdat het oudste begraafboek pas begint in 1662.

Mijn vader Jan van Roije is gestorven op den 25 desember 1658 op S. Jansdach inde kurs heijlighe dagen

Ook hiervoor geldt dat controle van dit sterfgeval op eerste kerstdag in het begraafboek niet mogelijk is.

En mijn moeder Merijcken van Roije is gestorven op den 27 augusti 1691 savont

Het begraafboek is uiterst karig met informatie over de begrafenis en meldt slechts: *1691 augustus 29 Meriken van Roij.*

Peter Paps mijns vrouwen vader is gestorven op S. Jacobs dach inden oijstmant 1654

Met *oijstmant* wordt oogstmaand bedoeld. De datering luidt dus 25 juli. Ook hier is de datum niet verifieerbaar vanwege de relatief late aanvangsdatum van het oudste begraafboek.

Peter Paps mijn swager is gestor(ven) op den 19 junij 1673

Meer dan een simpel *1673 21 junij obijt Petrus Paeps* heeft het begraafboek niet te vermelden. Merk wel op dat er dus een discrepantie van twee dagen zit tussen de beide vermeldingen van de overlijdensdag. Waarschijnlijk heeft de schrijver *obijt* (overleden) in plaats van *sepultus* (begraven) genoteerd.

Wijlm Wijlms is gestorven op den 22 meert 1672

Het begraafboek is hiermee in overeenstemming: *1672 24 martij Willem Willems*, waarmee dus impliciet de begrafenisdatum wordt bedoeld.

Trijn die huijsvrou van Wijlm Wijlms is gestorven den xi september 1697

Merk op dat deze inschrijving een gedeeltelijke doublure is van die op folio 42. Daar zagen we reeds dat het begraafboek stelt: *1697 september 13 Trijn Annen, van de Kraen sepulta est.* Zij was dus afkomstig van of woonachtig in het gehucht Kraan onder Nederweert.

Den 13 februarij 1669 is gestorven Michiel Beijs scholtis van Nederwerdt ende leenheer

Het begraafboek vermeldt: *1669 die 13 januari Michael Beijs pr(a)etor noster*. Merk op dat er dus een maand verschil tussen beide dateringen ligt. Gelukkig is de grafzerk van Michiel Beijs in de St. Lambertuskerk van Nederweert bewaard gebleven, maar deze geeft helaas geen specifieke overlijdensdatum (wel die van zijn echtgenote en schoondochter die in hetzelfde graf begraven werden).

Grafzerk van Michiel Beijs, schout van Nederweert (overleden in 1669) en twee andere familieleden. St. Lambertuskerk Nederweert. Foto: collectie SGN.

Den 5 meert 1680 is gestorven heer Andries Wouters pastoor in Nederwerdt

Natuurlijk vinden we de pastoor ook in het begraafboek terug: *Anno 1680 februarius 7, Reverend. Dominus pastor Andreas Wouters qui legavit 50 patacons capitale pro anniversario*. De parochieherder vermaakte dus een ruime som aan zijn parochie.

Den 6 april 1681 is gestorven onsen secretaris Tulden

Het begraafboek is over deze overheidsdienaar erg summier: *Annus 1681 aprilis 8 Arnoldus Tulden secretarius*. Arnoldus of Aernout (van) Tulden wordt voor het eerst vermeld als secretaris in 1637.⁶²

En onsen secretaris Bertels is gestorven den int jaer 1703

Het tussenvoegsel *den* is klaarblijkelijk een verschrijving. Het overlijden van deze gemeentesecretaris (en opvolger van bovengenoemde Van Tulden) vond niet in Nederweert plaats, we vonden het althans niet vermeld in de begraafboeken van Nederweert en Leveroy.

Den 8 september is gestorven Simon van Roij saleijger 1714

Dit is een doublure van een vermelding eerder in de lijst.

fol 86

Tijsken is getrouwt met Peter Guens den 23 junij 1700

Ook deze vermelding is een doublure van een eerdere.

Tijsken. Mijn dochter Tijsken is coemen inden craem op den 25 junij 1701 voor middach van eenen soen genaempt Jacob ontrent 11 uren

⁶² RHCL 01.008 ASN 79 passim.

en vanden selven dagh gedoept peteren Gubbel Guns en Trijn van Roije

Doopregister: 1701 junius 25 *Jacobus filius Petri Geuens et Mathiae van Roije coniugum susceptores Gabriel Geuens et Catharina van Roije.*

Den 8 februarij 1704 is mijn dochter Tijksen in den craem koemen smorgens ontrent ses uren van een dochter wordt genoempt Jenneken en haeren peteren is geweest Merten Creijelmans en Hencken Guens en gedoept op datum als boven

Dit blijkt ook uit het doopregister: 1704 8 februarij *baptizata est Joanna Geuns filia Petri Geuns et Maria van Roij susceptores Martinus Kreijelmans et Henrina Geuns.*

Tijksen is inde craem gecoomen op den dinsdach (doorgehaald: savonts) snachs ontrent acht uren 1706 den 5 october en is gedopt op den 6 october van eenen jongen soen genampt Jan en is peteren Lijns Koolen van Leijveroj en pette Geert Paps alias van Rut

Vreemd genoeg plaatst het doopregister deze gebeurtenis precies een week later: 1706 octobris 13 *baptizatus Joannes filius Petri Geuns et Matthia van Roij coniugum susceptores Laurentius Colen et Gertrudis Paeps.*

fol 87

Mijn dochter Trijn is getrouwt met Joest van Bogget opden vijftienden junijus 1703 en op den 16 junijus bruijloft gehalden en ingetrocht in dachtergelaten goederen van Sijmon van Bogget en voordien hoeft geloest aende afstaende kinderen in gelde een somme van vijf duijsent en veertich gulden

Merk op dat we de vermelding van dit huwelijk reeds eerder tegenkwamen, maar dan met als ondertrouwdatum 10 juni i.p.v. 15 juni.

Dochter Trijn betrok bij haar huwelijk dus de nagelaten hoeve van haar schoonvader Simon van Bogget, en moest daarvoor aan de mede-erfgenamen de kapitale som van 5040 gulden betalen.

fol 92

Int jaer 1709 int eerste vanden maent januarij is het soo sterck gevroosen dat allen het kooren watter gesajjt was in de aerde bevroesen was en hebbent alte mael weder op een nuijs moeten versajjen met soemer cooren en begooten kooren en met meenichte koemen op gevroosen en doen heeft ijder vaet coren gecost drije en oock vier gulden ijder vaet en 1710 meert en peijl af afgeslagen op 2 gulden 5 stuiver en bogget 23 stuiver t vat den besten haver 25 stuiver t vat

Dit is een interessant meteorologisch intermezzo. In de strenge winter van begin 1709 heeft het blijkbaar zo extreem gevrozen dat de reeds ingezaaide akkers in de lente opnieuw gezaaid moesten worden. De felle kou leidde tot een grote misoogst, die de korenprijzen in de regio tot vier gulden per vat deed opdrijven. Andere contemporaine vermeldingen over deze strenge winter zijn zeer talrijk. Bijvoorbeeld: *Anno 1709 op drie Coningen avont heeft het begonst te vriesen en soodaenigh doorgevroosen dat alle de vruchten bedorven wierden. Of deze: Den 6 januarij 1709, op H. Driekoningen, is subijt op eene nachte eene extraodinaire felle coude opgestaen, en sulx heel Europa deur, in Spagnien, Italien, Portugael, Engelandt, Hollandt, Vranckrijck enz. ende heeft 19 dagen successive geduert, jae soo fel dat de snelste rivier in Vranckrijck op een dag bevroren is geweest.*⁶³

⁶³ J. Walraven, Gebruiken, vroeger en nu, sprokkelingen/varia in: *Roerstreek '96 jaarboek HVR* (28) p.103 e.v.

fol 107r

Den 21 april 1707 is de gallghe gericht voor het schoordick op den bergshken met scholtis ende die boden en oock jonghe en alde schutten en heeft gemackt Tijs Blijen op Leijve roije.

Deze aantekening is volledig in overeenstemming met een andere vermelding over de plaatsing van de galg in het zogenaamde Ordonnantieboek van het Nederweerder gemeentebestuur: *Op den 21 april 1707 werd de galge vernieuwd op den oude plaetse omtrent den Mildert op het bergshken ter presentatie van den heere scholtis Cornelis den Haes ende J.M. den Haes secretaris door den alde ende jonge schutterijen die daertoe waeren gecommandeert ende de boden hebben hetzelfde helpen doen; den borgemeister Hendrick Laemen heeft het hout besorghet ende deselve laeten maecken door den timmerman Thijs op den Drinck.*⁶⁴

fol 114v

Op heden den 28 juneij 1794 ben ick Peter van Roeij en Joanne Maria Makkes ondertrouijt en opden 14 julius getrouijt

De inschrijving in het huwelijksregister luidt als volgt: *Die decima quarta julii 1794 pareviis tribus bannis matrimonio juncti sunt Petrus van Roij viduus Joannae Creijelmans et Joanna Maria Mackis ambo orti et habitantes in Nederweert. Testes fuere Petrus Mackis et Joanna Maria van Otto item ambo ex Nederweert, (...).* Beide echtelieden waren blijkens de ondertekening van de acte de schrijfkunst meester. Het was het tweede huwelijk van Petrus van Roij.

Op den 17 april naermiddaeg ten vier uren 1796 is mejn vrou Joanna Maria Makkes in kram gekomen van een jonge dogter

⁶⁴ Aantekening in het ordonnantieboek der gemeente Nederweert (RHCL 01.008 ASN); de transcriptie is niet van mijzelf maar heb ik overgenomen uit aantekeningen in GAN OA Handschriftencollectie M. Vossen.

genamt Joanne Catrina van Roeij sijnen peteren is geweest Jan van Roeij peet Peteronella Gerres

Doopregister: *Hac 17ma aprilis 1796 est baptizata Joanna Catharina, nata in Nederweert (hodie?) horam quartam post meridianam filia legitima Petri van Roej et Joanna Mariae Mackers hic baptisatorum (...).* Het kind werd dus op dezelfde dag gedoopt.

Op den 4 april 1798 tussen twellif een en vier snaghs is mijn vrouij in kram gekoemen van eenen jongen soen genaemt Jacobus van Roeij seijnen peteren Jan Makkes peet Hendrina van Roeij het kint is gedoopt in hueijs in het heijmeleijck

Hier lezen we dat het kind in het geheim gedoopt werd; de doop vond immers plaats in de periode dat de openbare uitoefening van de Katholieke eredienst verboden was.

fol 115r

1735 op den 8 mej is Jacob van Roij (Geuns) getrout met Guel Simons

De tussenvoeging *Geuns* is door een latere hand aangebracht. In het huwelijksregister staat vermeld: *1735 mej 8 cum dispensatione in quarto gradii coll. et cum dispensatione in unum proclamatione iuncti sunt matrimonio Jacobus van Roij et Gudula Simonts testes D: Verstraelen et Jan Gijsen.* De echtelieden waren klaarblijkelijk in de vierde graad met elkaar verwant en hadden dus kerkelijke toestemming nodig voor hun huwelijk.

Den 5 april 1737 is mijn huijsvrou Guel inden craem comen tussen drie of vier uren s'morgens van eenen soon genaemt Jan sijnen peteren is geweest Peter Guens alias van Roij pete is Geert Sijmons

Volgens het doopregister werd het kind nog diezelfde dag gedoopt: *1737 5to die aprilis baptisatus est Joannes filius Jacobi van Roij et*

Gudula Simons coniugum susceptores Petrus Geuns alias van Roij et Geertrudis Simons.

Den 12 januarius 1739 is mijn vrouw Guel in den craem comen tussen 9 oft 10 uren van een dochter genaemt Henderineken sijnen peteren is geweest Rut Sijmons pete en Jenneken van Roij

Doopregister: 1739 eodem die (12 januari) baptisata est Hendrina filia Jacobi van Roij et Gudula Simons coniugum susceptores Rutgerus Simons et Johanna van Roij.

Den 24 augustus 1742 is mijn vrouw Guel inden craem comen tussen 9 oft 10 uren smorgens van eenen jongen soon genaemt Sijmon van Roij sijnen peteren is geweest Peter Koppen alias Hoeten pete Heijl Guens

Doopregister: 1742 augustus 24 baptisatus est Simon filius Jacobi van Roij et Gudulae Simons coniugum susceptores Petrus Koppen et Helena Geuns.

Op pallemesondag Sijmen van Roeij is op den 4 april 1784 in de bendt onnoesel verongeluckdt onder de hogmis bidt vor de sil

Simon van Roij overleed dus vrij plotseling, in het weiland (bij zijn huis, mogen we aannemen) tijdens de hoogmis. Het begraafboek bevestigt dit tijdstip: *Op heden diensdag den 6 april des jaers 1784 is het lichaem van Simon van Roij begraeven op den kerkhof van dese parochie overleden den 4 deses voormiddag ten 11 uere.* In tegenstelling tot het gebruik wordt bij deze inschrijving helaas niet het adres van overlijden genoemd.

Antonetta van Roeij is getroijt geweest met Crisstoffel Hobus en gestorven den 13 augustus en begraven met het kint op den 15 augustus

Hoewel een jaartal ontbreekt, schiet het huwelijksregister ons te hulp: *Anno 1773 februarius 15 praemissis tribus consuelis ecclesiae denuntiationibus coram me Lamberto Stoutemans pastore loci juncti sunt matrimonio Christophorus Hobus et Antonia Geuns praesentibus testibus Joanne Geuns et Catharina Hobus.*

Omdat het kind bij de geboorte stierf (of reeds dood was) werd het niet gedoopt en treffen we het dus ook niet aan met een vermelding in het doopregister.

Begraafboek: *Op heden dinsdag den 14 augustus 1781 ist lichaem van Antonia (doorgestreept: Geuns) van Roij vrouw van Christophorus Hobus vleeshouwer begraven in de kerck van dese parochie overleden den 13 deses ten 10 uere voormiddig opt Butschop (...).* Hobus was dus slager van beroep en redelijk welgesteld, aangezien hij een familiegrafkelder in de kerk bezat. Het begraafboek maakt geen melding van het kind, hetgeen te verklaren is door het feit dat het kind niet gedoopt was.

Gudula Simons is gestorven den 17 oktober smorgens ten negen uren en op den 19 oktober 1791 begraven en utvaart gehalden den [...]

De rest van de inschrijving ontbreekt. De vermelding in het begraafboek geeft aanvullende informatie: *Winnestraet, op heden woensdag den 19 oktober des jaers 1791 is begraven Gudula Siemons weduwe van Jacobus van Roij op den kerckhof alhier, overleden den 17 smorgens omtrent 9 ueren.* Het echtpaar woonde blijkbaar op de Winnerstraat.

Jan van Roeij is gestorven den 8 december 180(.) en den 10 december begraven

Het juiste jaartal is onleesbaar. Onderzoek in de Burgerlijke Stand van Weert en Nederweert wijst uit dat we het overlijden elders moeten zoeken.

1784 op den 28 mej is getrouijt Peter Guns offte van Roeij met Johanna Kreijelmans

Huwelijksregister: *Op heden vrijdag den 28 mej des jaers 1784 sijn getrouwt met dispensatie in den derden graet van bloedt verwantschap en de drij kerklijke geboden vergunt van sijn excellentie den bijsschop van Ruraemonde Petrus van Roije boer geboortig en woonagtig tot Nederweert op de Winnestraet int Uliker ende Joanna Crijelmans geboortig ende woonagtig tot Nederweert int Krijel dijnstmeijdt, de getuijgen sijn geweest Joannus van Roije woonagtig op de Winnestraet int Uliker ende Petronilla Crijelmans woonagtig int Krijel. De beide echtelieden ondertekenden de acte eigenhandig.*

Ik Peter van Roeij bien geboren op den 10 augustus 1751 en den 11 augustus gedopt

Doopregister: *1751 mense augusti 11 Petrus Jacobi van Roij et Gudula Simons coniugum filius susceptores Petrus Geuns alias van Roij et Joanna Geuns.*

De beschrijving bewijst duidelijk wie de auteur is van deze inschrijving in het familieregister.

Meijnne vroeij Johanna Kreijelmans is in den kram gekomen den 29 december smorgens ten tien ueren van een jonge dogter genamt Jenne Miken seijnen peteren is gewest heer Creijelmans een peet Hendrina van Roeij 1787

Het doopregister: *Op heden saterdag den 29 december de jaers 1784 is gedoopt Joanna Maria wettige dochter van Petrus van Roije en Joanna Creijelmans gebooren desen morgen ontrent tien uhren beijde woonende tot Nederweert den peter is geweest Nicolaus Creijelmans de metere Hendrina van Roije beijde woonende tot Nederweert (...). Het kind werd gedoopt door Nicolaus Creijelmans die behalve peter van het kind ook kapelaan te Nederweert was.*

Het kint is gestorven van 10 mant

Begraafboek: *Op heden woensdagh den 15 october des jaers 1788 is het licham van Joanna Maria kint van Peter van Roij boer op de Winnestraet en joanna Kreijelmans begraven op den kerckhof van dese parochie oudt omtrent 9 mant overleden den 14 smorgens omtrent 7 uere. Het kind was inderdaad slechts 9 maanden oud.*

Peter van Roeij. Meijn huijsvroeij Joanna Creijelmaens is gestoerven den 13 majus in het jaer 1791 vrejdaeghs snags tussen eellif een twellif uren een begraeven den 16 maeij een uijt vart gehalden dreij wecken naer passen begraven

Begraafboek: *1791 Winnestraet den 16 meij is begraeven Joanna Creijelmans vrouw van Peeter van Roij.*

Peter van Roij (latere hand: Geuns) is gestorven den 5 september s'morgens tusschen drij en vier ueren en begraven den 7 sept. in 't jaer 1821

Het overlijden vond niet te Nederweert plaats, aangezien de inschrijving in de Burgerlijke Stand aldaar ontbreekt.

Den eerwaarden heer Jacobus van Roij is gestorven den 26 september 1831 en begraven den 28 september vijf jaeren geweest cappelaen van Brusthem drie jaeren en een half pastoor van Swartbroek aldaer gestorven in den ouderdom van vier en dertig jaeren

De aanduiding *pastoor* is eigenlijk onjuist. Het rectoraat Swartbroek was in 1782 afgesplitst van de St. Martinusparochie van Weert. Pas in 1932 werd het rectoraat formeel een parochie, ofschoon vanaf de oprichting de begrippen pastoor en pastorie reeds regelmatig

gebezigd werden.⁶⁵ Een recent historisch overzicht van Swartbroek stelt dat Jacobus van Roij van 1828-1832 rector van dat dorp was. Dat laatste jaartal moet op een vergissing berusten, omdat hij reeds in 1831 overleed. Wellicht was het zo dat diens opvolger pas in 1832 aantrad.⁶⁶

Het uit 1782 daterende rectorijgebouw in Swartbroek (gem. Weert), waar Jacobus van Roij van 1828 tot 1831 met zijn eveneens uit Nederweert afkomstige dienstmaagd woonde. Foto Miel Haanen.

Hiermee eindigt de familiekroniek.

⁶⁵ E. Haanen, Hoe dat Swartbroeck den rektor bekoomen heeft, in: Weert in woord en beeld. Jaarboek voor Weert 1986, Weert 1986, p. 125.

⁶⁶ W. van Oorschot, *Swartbroek verleden en heden. De geschiedenis van een kerkdorp van Weert* Weert 1993, p.146.